

TIM PAKEM MADDHU

Pangajhârân Bhâsa tor Sastra Madhurâ

JHÂNOR KONÈNG

Bhâsa bân Sastra Madhurâ 2

Jhânor Konèng

Ka'angghuy Morèd SMP/MTs Kellas VIII

Penulis:

Tim Pakem Maddhu

Dr. Abdul Gani, M.Pd.

Isya Sayunani, M.Pd.

Moch. Mi'rod Wiranto, S.Pd.SD., M.Pd.

A. Hamzah Fansuri Basar, S.S., M.Pd.

Editor

Dr. Moh. Hafid Effendy, M.Pd.

Desain Isi

N. Yulianto

Desain Sampul

Dede Sudiana

Edisi Pertama

Cetakan Pertama : Maret 2025

ISBN :

Perpustakaan Nasional - Katalog Dalam Terbitan (KDT)

Hak cipta dilindungi oleh Undang-Undang Nomor 28 Tahun 2014.

Dilarang memperbanyak/menyebarkan dalam bentuk apa pun tanpa izin tertulis dari

Penerbit.

Dhâḍhâbuwân Pangangghit

Assalamu'alikum Wr.Wb.

Pamator ngonjhukkaghi rassa Sokkor ḍa' Ghustè Allah Sè Amorbhâ Jhâghât, tim pangangghit buku Pangajhârân Bhâsa Madhurâ "Malathè Sato'or" ka'ḍinto bisa èparampong. Buku ka'ḍinto èsosan akor sareng Kurikulum Merdeka Belajar tor hasèl kapotosan konsinyasi revisi EYD Bhâsa Madhurâ Taon 2004 (èjhâ'ân taon 2011), sè èbhâḍhiyahi sareng Balai Bahasa Jhâbâ Tèmor tangghâl 10 s.d. 12 Juni taon 2011 è Songennep.

Kalabân bâḍâna buku ka'ḍinto sakonè' bânniya' para trètan ghuru bisa aghuna'aghiyâ kalabân saè. Tanto bisaos tarèka ka'ḍinto ghumantong salèrana para ghuru. Ka'angghuy nyokobhi kaparlowan bâḍâna buku pangajhârân Bhâsa Madhurâ sè akor sareng Kurikulum Merdeka Belajar Bhâsa Madhurâ, tim ampon nyoson ka'angghuy kellas 7 kantos 9. Pramelâ ḍâri ka'ḍinto, ku-buku panèka ampon bisa èghuna'aghi para morèd ngabidhi SMP/MTs kellas 7 kantos kellas 9. Tanto bisaos buku ka'ḍinto ta' lopot ḍâri kakorangan. Pramela ḍâri ka'ḍinto, sombhângan pamangghi ka'angghuy sampornana èssèna buku ka'ḍinto sanget èyarebbhâ.

Wassalamu'alaikum Wr. Wb.

Bogor, Desember 2024

Tim sè ngangghit

Èssèna Buku

Đhâđhâbuwân Pangangghit iii

Èssèna buku iv

Pangajhârân 1	Kadhâddhiyân	1
	Refleksi	12
	Asesmen Sumatif 1	13
Pangajhârân 2	Ikklan	15
	Refleksi	27
	Asesmen Sumatif 2	28
Pangajhârân 3	Kancana Sa Dhunn	31
	Refleksi	54
	Asesmen Sumatif 3	55
Pangajhârân 4	Carèta Sè Èkasokanè	59
	Refleksi	76
	Asesmen Sumatif 4	77
Pangajhârân 5	Èssè`na Atè	79
	Refleksi	92
	Asesmen Sumatif 5	93
Pangajhârân 6	Nabur Kabhâghusân	95
	Refleksi	109
	Asesmen Sumatif 6	110

Daftar Pustaka 113

Pangajhârân

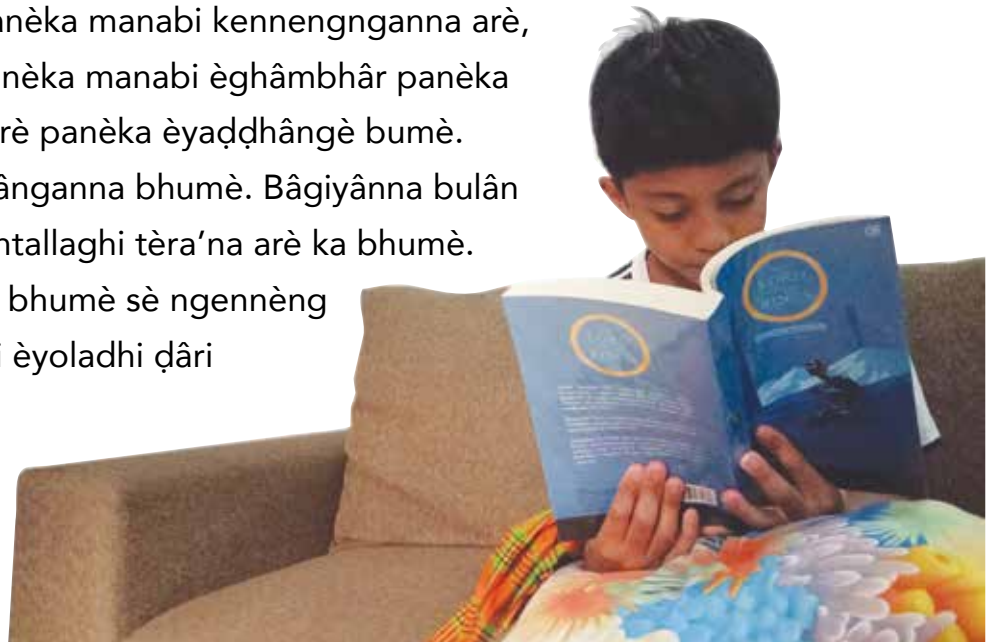

Kadhâddhiyân

Bulân ghârâ'â èngghi panèka manabi kennengnganna arè, bhumè, sareng bulân panèka manabi èghâmbhâr panèka loros. Dhâddhi tèra'na arè panèka èyaḍḍhângè bumè. Bulân maso' ka jâng bâjânganna bhumè. Bâgiyânna bulân panèka ta' kèngèng mentallaghi tèra'na arè ka bhumè. Polana jâng-bâjânganna bhumè sè ngennèng ka bulân panèka manabi èyoladhi ḍâri bhumè panèka petteng.

Ca'-oca' Parlo:

1. Iklan bhâris
2. Iklan niaga
3. Poster

www.heypipit.com

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa sampèyan onèng ngoladhi bulân ghârâ'â?
2. Ponapa sè èyastanè sampèyan manabi bâḍâ bulân ghârâ'â?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu memahami dan mengidentifikasi informasi tentang teks lagu kreasi dari teks visual yang dibaca dan dipirsa.
2. Peserta didik mampu menganalisis teks lagu kreasi dalam bentuk audiovisual dan aural dalam bentuk monolog, dialog dan gelar wicara yang didengar secara gotong royong.
3. Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat berupa pesan tentang teks lagu kreasi secara santun berdasarkan ondhâghân bhâsa dari teks visual yang dibaca dan dipirsa.
4. Peserta didik mampu menyampaikan pesan dari isi teks lagu kreasi secara lisan berbentuk monolog dan dialog logis, kritis dan kreatif.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèyarsa'aghi ghurunasampèyan otabâ kancana sampèyan nalèka maosbâca'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

Ḑhâdhâbun ikklan panèka èstona mamolanna ḑâri bhâsa Arab èngghi panèka i'lan. I'lan panèka artèna paparèngan onèng. Sadhajâ serrat kabhâr sè bâḑâ è naghârâ Indonesia biyasana nyaḑiyâ'âghi kennengngan ka'angghuy ikklan. Panèka nanḑâ'âghi jhâ' ikklan è serrat kabhâr cokop èkasokanè bâḑâna sareng maghâr sarè. Amarghâ aparèng kasempadhân ka'angghuy matabârrâghi bârâng otabâ lako.

Sabbhân arèna bâḑâ saos maghâr sarè sè masang/ matabâr bhârâng otabâ lako. Ikklan panèka bânnya' macemma. Mènorot èssèna, bâḑâ ikklan dhâghâng, ikklan sabhârundhut sareng ikklan paparèngan onèng. Ḑhining mènorot bhângonna, bâḑâ ikklan bhâris, ikklan *kolom* sareng iklan *advertorial* otabâ *narasi*.

Ḑâlem lalampa'an panèka cokop èjhârbâ'âghina ikklan dhâghâng sè bhângonna aropa ikklan bhâris. Ikklan bhâris èngghi panèka ikklan sè sakonè' bhârissâ, oca'na otabâ bhâsana èrèngkès tor jhângkep. Sopajâ sakonè' majâr bhârâghâddhâ ḑâ' sorat kabhâr, biyasana è bitong bhân-sabbhân bânnya'na karakter otabâ horop.

Talèktèghi to-contona ikklan èbâbâ panèka :

(1) Nyarè calon ghuru Bhs Inggris Llsn SMU/D3/S1 syrt: Ngèrèng Test & training ḑhimin; Adi-5864874 Gatot Subroto 56

(2) Compo' 10 x 21 lastr Renov 6 Kt 3 Km, 1300 W, PAM, strtgs, aman, Jl. Jokotolè No.45, Hub: Amir 08179385893, 08193200969.

(3) Blazer DOHC New LT"01 Bhiru Met, ngennyer, tarabât, Km 53 Rb Komplit 127,5Jt Nego Hub:08152376112

Manabi è talèktèghi ḑâri tojjhuwânna ikklan panèka bâḑâ bhidhâna è antara katello conto ikklan kasebbhut. Bhidhâna moḑḑhâ akadhi:

No.	Iklan	Tojjhuwan	Kategori
1.	Conto 1	Nyarè ghuru Bhâsa Inggris	Nyarè kalakowân
2.	Conto 2	Ajhuwâl compo"	Dhâghâng/jhuwâl- belli
3.	Conto 3	Ajhuwâl motor (mobil = BIN)	Dhâghâng /jhuwâl- belli

Dhâri jhâjhârbâ'ân è attas, sampèyan tantona kèngèng mokeddhi sè ka'ḍimma sè tamaso' ḍâ' ikklan bhâris bhuto kalakowân sareng ikklan jhuwâl belli. Dhâddhi ikklan bhâris panèka bâḍâ 2 macèm: ikklan bhuto kalakowân, sè ghâḍhuwân tojjhuwân nyarè orèng sè ahli alako ḍâlem kalakowân è kantor sè masang ikklan, dhinèng ikklan jhuwâl belli panèka biyasana ghâḍhuwân tojjhuwân matabâr bârâng otabâ kalakowan.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Dhâdhâbun ikklan panèka èstona mamolanna ḍâri bhâsa
2. I'lan panèka artèna
3. Sadhajâ sorat kabâr sè bâḍâ è naghârâ Indonesia biyasana nyaḍiyâ'âghi
4. Bhuktè jhâ' ikklan panèka èkasokanè masyarakat èngghi panèka
5. Mènorot èssèna, bâḍâ ikklan

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. Mamolanna
2. Kabhâr
3. Biyasana
4. Sabbhân arèna
5. Kalakowan

Lalamp'a'an 3

Ikklan saongghuna bhânget êkabhuto masyarakat ka'angghuy matabâr bhârâng sê bhâḍhi èjhuwâl. Matabâr bhârâng lèbât ikklan langkong dhuli paju. Sabâb sê maos ikklan panêka bânnya'. Sapanêka jhughân manabi bhuto panglako.

Ḍâlem ikklan bhâris, sampèyan ampon bisa nyarè sê ka'ḍimma sê tamaso' fakta, jhughâ sê ka'ḍimma sê tamaso' opini. Samangkèn karè mabânnya' alako latèyan-latèyan ka'angghuy malancar tor maḍâlem pangaonènganna sampèyan. Nangèng parlo jhughâ èkaonèngè jhâ' bâḍâna fakta sareng opini neng iklan bhâris panêka aghânḍhu' tojjhuwân ka'angghuy ngajhak ngobangè tor aparèng onèng ḍâ' maghâr sarè bâḍâna bârâng otabâ kalakowan sê èpatabârrâghi.

- Bâḍâna bâtes
- Arghâ moḍâ
- Engghunna strategis
- Dhuliyân bâḍâ diskon
- Bhibâs bânjir
- Sadhâjâ merk bâḍâ
- Raddhin otabâ gântheng manabi ka robâ
- Ghi' ta' akabin
- Kabâḍâ'ân ngonyak
- Bsl

Opini ḍâlem iklan bhâris èbâḍhi oca" sê cè"saèna ka"angghuy matapèncot sê maos namong ta' kèngèng anḍi' maksod co-ngoco maghâr sarè sê maos/ sê ngobângenna bârâng. Maksoddhâ bhârângnga laku bâḍâ (fakta), kabâḍâ'ânna bârâng jhughâ pajhârna" (opini).

Manabi ca'-oca' ngajhâk ḍâ' sê maos ikklan ka'angghuy ngagem bhârâng otabâ kalakowan sê èpatabâr, contona akaḍhi :

- Dhuliyân bhârâng sakonè'
- Parlo kabhuru
- Dhuli ollè kalakowan
- Kasempatan karè 2 arè
- Hadiyâna bânnya'

B. Ngereng Maos

Èyatorè maos patètè bâcâ'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

Bâgiyân-bâgiyânna Carèta Panḍâ'

Carèta panḍâ' aropa'aghi bhâghiyânna *prosa fiksi*. *Prosa* panèka èsambhât ghâncaran. *Fiksi* panèka ngen-angen otabâ ta' ongghuwân. Ghâncaran ngen-angen panèka bâḍâ bâgiyânna èngghi panèka novèl, novèlèt, sareng carèta panḍâ' èrèngkes dhâddhi carpan.

Carpan panèka jhughân bâḍâ bâgiyânna. Kapprana bâgiyânna carèta panḍâ' èngghi panèka tokoh, latar otabâ sètting, sareng alur otabâ plot. Bâgiyânna carèta panèka tantona acem-macem.

Bâgiyânna carèta panḍâ' sè sapèsan èngghi panèka tokoh. Sè èkamaksot tokoh èngghi panèka panglako sè abujut orèng, kèbân, otabâ bhârâng sè ngalamè sètting kadhâddhiyân è ḍâlem carèta. Tokoh panèka tantona jhughân acem-macem. Manabi tokoh sè palèng bânnya' èbhut-sebbhut tor palèng bânnya' ècarèta'aghi, èsambhât tokoh otama. Manabi tokoh sè sebbhut tor palèng ècarèta'aghi sakalana èkaparlo, èsambhât tokoh tambâ'ân. Tokoh tambâ'ân panèka ècarèta'aghi asabâb bâḍâ kaè'anna sareng tokoh otama.

Saè tokoh otama jhughân tokoh tambâ'ân tantona tapangghi sareng parkara otabâ kadhâddhiyân è ḍâlem carèta. Parkara otabâ kadhâddhiyân sè sè èkalako tokoh sè bâḍâ è ḍâlem carèta tantona li-bâliyân. Asambhungnga sètting parkara otabâ kadhâddhiyân

sè èkalako tokoh sareng parkara otabâ kadhâddhiyân laènna èsambhât alur otabâ plot.

Parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh panèka tantona bâḍâ kennengngan sarengbâḍâjhughânbâktona. Kennengngansarengbâktona parkara otabâkadhâddhiyân sè èkalako tokoh è ḍâlem carèta, panèka èsambhât latar otabâ sètting. Dhâddhi latar otabâ sètting panèka bâḍâ sè abujut kennengnganna parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh, bâḍâ jughân sè abujut bâktona parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh.

LalampPa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Carèta panḍâ' aropa'aghi bhâghiyâna
2. *Fiksi* panèka ngen-angen otabâ
3. Ghâncaran ngen-angen panèka bâḍâ bâgiyâna èngghi panèka
4. Sè èkamaksot tokoh èngghi panèka
5. Manabi tokoh sè palèng bânniya' èbhut-sebbhut tor palèng bânniya' ècarèta'aghi, èsambhât

LalampPa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. Ghâncaran
2. Kapprana
3. Sapèsan
4. Panglako
5. Abujut

Lalampa'an 3

Pelajari penjelasan dan kerjakan tugas dengan cermat!

Maos Carèta Pandâ'

Manabi orèng maos carèta pandâ' panèka bâdâ sè èpakajâ bâdâ jhughân sè maos è dâlem atè. Manabi orèng maos carèta pandâ' namong è dâlem atè biyasana ka'angghuy onèng ponapa èssèna carètana. Bisa jhugan ghun coma terro onènga pasèra tokoh, latar, otâbâ namong nokèla carèta bisaos.

Bhidhâ sarèng orèng sè maos carèta pandâ' èpakajhâ. Biyasana orèng panèka koḍhu onèng alafallaghi kalabân èndhâ bhân-sabbhân oca' sè bâdâ è dâlem carèta sè èmaos. Sapanèka jhughân intonasi nalèka maos okara sè bâdâ è dâlem carèta sè èmaos.

1. Ongrodhân lalampa'an orèng maos carèta pandâ' sè èndhâ akadhi è bâbâ panèka.
2. Maos carèta pandâ' è dâlem atè sopajâ ngartè ka carètana.
3. Alafallaghi kalabân èndhâ bhân-sabbhân oca' sè bâdâ è dâlem carèta sè èmaos.
4. Jâgâ intonasi nalèka maos okara sè bâdâ è dâlem carèta.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Pelajari penjelasan dan kerjakan tugas dengan cermat!

Ngakorraghi Carèta Pandâ' sareng Kaoḍi'ân Rè-sa'arè

Pangangghit carèta pandâ' panèka èstona ajhârbâ'âghi pangalamanna saè ollèna maos otâbâ ollèna alakonè dhibi". Namong pangalaman panèka bannè pas èponḍhut sokklana. Baḍâ pangalaman pangangghit panèka èkorangè asabâb èrassa ta' parjughâ manabi èjhârbâ'âghi è dâlem carèta pandâ' sè prappa'na èyangghit.

Bâdâ jhughân pangalamanna sè ngangghit carèta pandâ' sè èghântè'è. Saè asmana tokoh, latarra, otâbâ kadhâddhiyan sè sè èkalako tokoh carèta pandâ'. Aobâna asma

sè èghuna'aghi è dâlem carèta panèka asabâb èrassa ta' saè dâ' sè ngaghungè asma. Sapanèka jhughân latar sareng kadhâddhiyân sè èkalako tokoh.

Bâdâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' sè ètambâi. Amarghâ pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' èrassa'aghi korang ghenna'. Otabâ pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' panèka èrassa ta' akor manabi èsabâ' è dâlem carèta pandâ' ghâpanèka. Èstona carèta pandâ' kèngèng èyakorraghi sareng kaoḍi'ân rè-sa"arè.

Lalamp'a'an 1

**Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!
Ḍhâbuwâghi pakajâ jâwâbhânna!**

1. Pangangghit carèta pandâ' panèka èstona ajhârbâ'âghi
2. Pangalaman sè èjhârbâ'âghi pangangghit panèka bannè pas èponḍhut
3. Baḍâ pangalaman pangangghit panèka èkorangè asabâb
4. Bâdâ jhughân pangalamanna sè ngangghit carèta pandâ' sè èghântè'è. Saè asmana tokoh, latarra, otabâ
5. Aobâna asma sè èghuna'aghi è dâlem carèta panèka asabâb

Lalamp'a'an 2

Instruksi soal/tugasnya apa Bapak/Ibu?

1. Pangalamanna
2. Èstona
3. Sokklana
4. Aobâna asma sè èghuna'aghi è dâlem carèta panèka asabâb
5. Bâdâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' sè ètambâi amarghâ

Lalampa'an 3

Carèta pandâ' panèka bâdâ tello' macem . Cem-macemma èngghi panèka carèta pandâ' sè abâk anjhâng. Carèta Bâdâ jhughân carèta pandâ' sè parnengnga anjhângnga. Namong bâdâ jhughân carèta pandâ' sè bhânget pandâ'. Carèta pandâ' sè abâk anjhâng panèka ta' kongsè nyalèp dâri novèlèt.

D. Ngereng Nyerrat

Neng è alalampa'an ka'ḍinto sampèyan èso'on ka'angghuy kèngèng nyerrat Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'. Latèyan nyerrat panèka nyopprè sampèyan lancar nyerrat Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'.

Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'

Carèta pandâ' panèka tamaso' karya sastra. Sanaosa tamaso' karya sastra, dâlem ngangghit carèta pandâ' panèka ghi' parlo onèng dâ' gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ sè biyasa èghuna"aghi dâlem ngangghit ghâncaran nonfiksi. Sabâb gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ dâlem ngangghit carèta pandâ", panèka paḍâ sareng nyerrat ghâncaran nonfiksi.

Dhinèng dâ" gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ akadhi è bâbâ panèka.

1. Aksara rajâ èghuna"aghi è awwâl horobbhâ sèttong okara.
2. Aksara rajâ èghuna'aghi è awwâl horobbhâ oca' dâlem sèttong okara sè abujut ḍhâbuna orèng sè èparèngè tanḍâ pettè" ḍuwa" ("...").
3. Aksara rajâ èghuna"aghi è awwâl horobbhâ oca" sè bâdâ kaè"anna sareng asmana Sè Kobâsa otabâ oca" sè aghântè asmana Sè Kobâsa.
4. Aksara rajâ èghuna"aghi è awwâl horobbhâ oca" sè abujut gellar, jhâjhuluk, sè arangkè"sareng asmana orèngnga.

5. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ bhân-sabhân oca" sè dhâddhi asmana orèng.
6. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ nyamana bhângsa otabâ bhâsa.
7. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ nyamana taon, bulân, arè, otabâ sèttong kadhâddiyân sejarah.
8. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ nyamana sèttong kennengngan (georafi).
9. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ unsur nyamana pangkat, pangghâbâyan, sè bâdâ asmana orèngnga.
10. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ unsur nyamana koran, majalla, bhul-ombhullâ karangan, kajhâbhâna oca" panyambhung.

LalampPa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Carèta panḍâ' panèka tamaso' ka
2. Ngangghit carèta panḍâ' panèka ghi' parlo onèng ḍâ' gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ sè biyasa èghuna "aghi ḍâlem
3. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ
4. Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ oca" sè abujut gellar, jhâjhuluk, sè arangkè "sareng

Aksara rajâ èghuna "aghi è awwâl horobbhâ bhân-sabhân oca" sè dhâddhi asmana

LalampPa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. ngangghit	3. abujut	5. Panèka
2. gher-ogherrâ	4. aksara	

Lalampa'an 3

Instruksi soal/tugasnya apa Bapak/Ibu?

Pokettèpon Èssèna Carèta Pandâ'

Nyathet sabhâghiyân (Arangkum) carèta pandâ" panèka artèna nyarè informasi sè bâḍâ è ḍâlem bhân-sabbhân paraggraf carèta pandâ". Bâḍâ paraggraf sè bânnya" aghânḍhu" kabhâr (informasi) bâḍâ jhughân sè ta" aghânḍhu" kabhâr sakalè.

Informasi bân-sabbhân paraggraf panèka akor sareng kadhaddhiyân sè èkalako tokoh. Manabi èsoston ollèna Nyathet sabhâghiyân panèka sè maos bisa ngaghâli èssèna carèta pandâ".

Ongrodhân lalampa"an orèng Nyathet sabhâghiyân (arangkum) carèta pandâ" sè akadhi è bâbâ panèka.

1. Maos carèta pandâ" è ḍâlem atè sopajâ ngrtè ka carètana.
2. Sarè kabhâr (informasi) sè bâḍâ è ḍâlem bhân-sabbhân paraggraf.
3. Soson ollèna nyarè kabhâr (informasi) sè bâḍâ è ḍâlem bhân-sabbhân paraggraf.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambhi mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. Nyathet	artena nolès
2. èsoston	artena èongrot
3. kabhâr	artena berta
4. ngaghâli	artena ngartè
5. akor	artena cocok

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrahi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Bâgiyânnâ carpan		
2. Aparèng aksara raja è carpan		
3. Ngakorrahi carpan sareng kaoḍi'ân		
4. Arèngkes carpan		

ASESMEN Sumatif 1

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḡhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. Orèng otabâ kèbân sè dhâddhi panglakona carèta èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
2. Kennengngan sareng bâktona kadhâddhiyan è ḡâlem carèta èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
3. Sèttong kadhâddhiyan èpacampor sareng kadhâddhiyan laènna èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
4. Tokoh sè palèng bânnya" ècarèta" aghi èsambhât
 - a. tokoh otama
 - b. tokoh tambâ"ân
 - c. tokoh sè èkasennenggè
 - d. tokoh sè èkabâjhi"i
5. Tokoh sè ècarèta" aghi sakalana èsambhât
 - a. tokoh otama.
 - b. tokoh tambâ"ân.
 - c. tokoh sè èkasennenggè
 - d. tokoh sè èkabâjhi"i
6. Latarsè abujut kennengnganna sèttong kadhâddhiyan è ḡâlem carèta pandâ" èsambhât
 - a. latar bâkto
 - b. latar kennengngan.
 - c. latar sè èkasennenggè
 - d. latar sè èkabâjhi"i.

7. Latar sè abujut bâktona sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta pandâ" èsambhât
 - a. latar bâkto
 - b. latar kennengngan.
 - c. latar sè èkasennengngè
 - d. latar sè èkabâjhi"i
8. Sosonan sèttong kadhâddhiyân sareng kadhâddhiyân laènna è dâlem carèta pandâ" èsambhât
 - a. tokoh otama.
 - b. tokoh tambâ"ân
 - c. latar bâkto
 - d. latar kennengngan
9. Tokoh sè èkasennengngè orèng sè maos carèta èsambhât
 - a. tokoh otama
 - b. tokoh tambâ"ân
 - c. tokoh nyata
 - d. tokoh karangan
10. Carèta kaoḍi"na sèttong tokoh èsambhât
 - a. novèl
 - b. carèta pandâ"
 - c. carèta asambhung
 - d. dhungngèng

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres!

1. Bhidhâna novèl sareng carèta pandâ" èngghi panèka
2. Bhidhâna tokoh otama sareng tokoh tamba"an èngghi panèka
3. Bhidhâna tokoh sareng latar èngghi panèka
4. Bhidhâna tokoh sareng alur èngghi panèka
5. Alur èngghi panèka

Pangajhârân

Ikklan

Rèng-orèng sè abhâḍhi bhârâng sè bhâḍhi èjhuwâl panèka bhuto ka'angghuy èkaonèngè bânnya' orèng. Pangarebbhâ sè ngasèllaghi bhârâng panèka, rèng-orèng kèngèng kasokan ngobângè bhârângnga. Tambâ bânnya' sè ngaonèngè bhârângnga, apangghibhât tambâ bânnya' orèng sè kasokan ngobângè bhârângnga. Asabâb panèka ikklan èkabhuto.

Ca'-oca' Parlo:

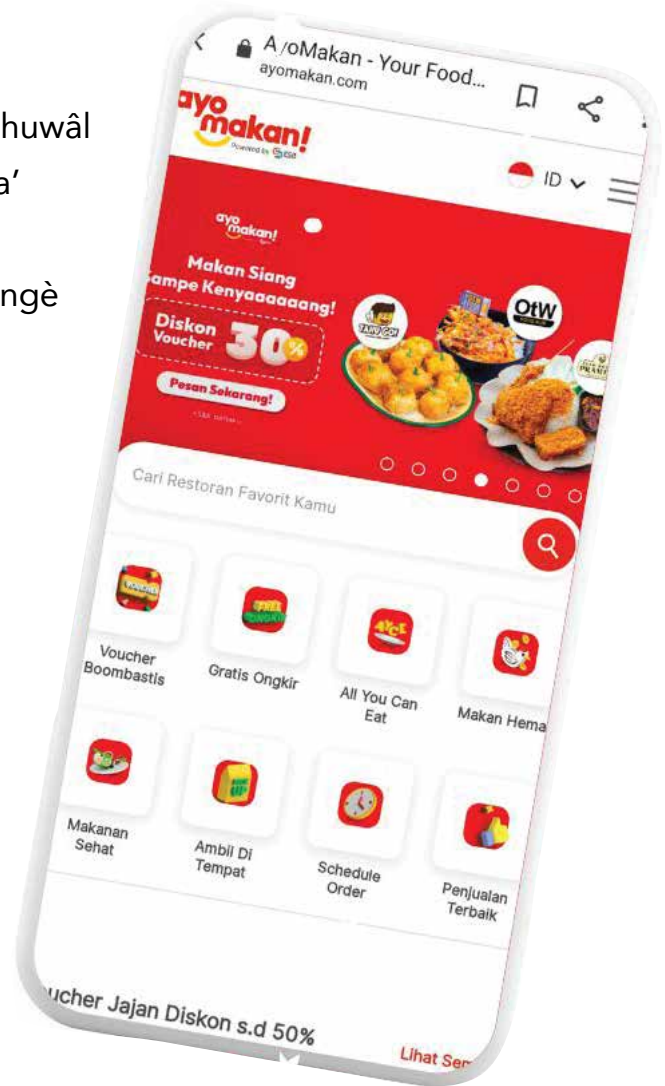
1. Carpan
2. Novèl
3. Jejjher carèta

Pertanyaan Pemantik

1. Ponapa ikklan panèka?
2. Bilâ sampèyan aghuna'aghi ikklan?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi teks cerpen yang berbentuk audiovisual dan aural yang dibacakan/didengar.
2. Peserta didik mampu menganalisis unsur teks cerpen yang berbentuk audiovisual dan aural yang dibacakan/didengar.
3. ...

www.kenniapril.com

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Maos patètè tor pakajâ jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Bhâghiyâna Carèta Pandâ'

Sampèyan sakanca'an tantona kasokan manabi mèrengngaghi carèta. Tantona maos sareng mèrengngaghi carèta panèka ngabhutowaghi bâkto. Bâdâ carèta sè è maos otabâ èpèrengngaghi kantos ajhâm-ejjhâm ghi' ta' lastarè è maos otabâ èpèrengngaghi. Carèta panèka èsambhât carèta lanjhang otabâ novèl. Carèta sè apandâ'ân sareng novèl panèka èsambhât novèlèt. Mala bâdâ jhughâ carèta sè asambhung dâ' kennengngan laèn otabâ bâdâ è buku laèn. Carèta panèka èsambhât carèta asambhung.

Bâdâ jhughâ carèta sè è maos otaba èpèrengngaghi ngabhutowaghi bâkto namong sakejjhâ' bisaos. Carèta panèka ta' ngabhutowaghi bhâbhâghân otabâ bhâb. Sè ècarèta'aghi namong kaođi'âna sèttong tokoh. Carèta macem panèka èsambhât carèta pandâ' otabâ carpan.

Carpan panèka bâdâ tello' macem. Sè sapèsan carpan sè lanjhang. Kapèng duwâ' carpan sè parnengnga. Kapèng tello' carpan sè cè' pandâ'na.

È dâlem carèta pandâ' bâdâ bhâghiyâna. Kapprana bhâghiyâna carèta pandâ' èngghi panèka tokoh, latar otabâ setting, sareng alur otabâ plot otabâ jhejjher carèta. Bhâghiyâna carèta panèka dhâddhi sèttong tor ta' kèngèng ècar-pencar.

Sè èmaksot tokoh èngghi panèka panglako sè abujut orèng, kèbân, otabâ bhârâng sè ngalamè sèttong kadhâddhiyân è dâlem carèta. Nasibbhâ tokoh panèka ètantowaghi sè ngangghit è dâlem carèta. Sè mèrengngaghi otabâ maos carèta pas terro onènga ahèrra nasibbhâ tokoh panèka.

Tokoh panèka bâdâ tokoh otama bâdâ jhughân tokoh tambâ'ân. Tokoh otama èngghi panèka tokoh sè langkong bânnya' ècarèta'aghi. Dhinèng tokoh tambâ'ân èngghi panèka tokoh sè ècarèta'aghi manabi èkaparlo.

Parkara otabâ kadhâddhiyân sè sè èkalako tokoh è dâlem carèta bânne namong sakalèyan, bisa bisaos èsambhung sareng kadhâddhiyân laènna è dâlem carèta. Parkara otabâ kadhâddhiyân sè abhung-sambhung è dâlem carèta èsambhât alur otabâ plot otabâ jhejjher carèta. Manabi kennengngan sareng bâktona kadhâddhiyân è dâlem carèta èsambhât latar otabâ setting.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Sampèyan sakanca'an tantona kasokan manabi mèrengngaghi
2. Tantona maos sareng mèrengngaghi carèta panèka ngabhutowaghi
3. Bâdâ carèta sè è maos otabâ èpèrengngaghi kantos ajhâm-ejjhâm ghi' ta' lastarè è maos otabâ èpèrengngaghi. Carèta panèka èsambhât
4. Carèta sè apandâ'ân sareng novèl panèka èsambhât
5. Mala bâdâ jhughâ carèta sè asambhung dâ' kennengngan laèn otabâ bâdâ è buku laèn. Carèta panèka èsambhât

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. ngabhutowaghi
2. jhejjher carèta
3. ècar-pencar
4. panglako
5. ngangghit

Lalampa'an 3

Ongrodhân lalampa'an arèngkes carèta pandâ' akadhi è bâbâ panèka.

1. Maos carèta pandâ' è dâlem atè sopajâ ngaghâli ka carètana.
2. Sarè kabhâr sè bâdâ è dâlem bhân-sabbhân paraggraf.
3. Soson ollèna nyarè kabhâr sè bâdâ è dâlem bhân-sabbhân paraggraf aghuna'aghi dâbuna dhibi'.

B. Ngereng Maos

Èyatorè maos patètè bâcâ'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

Cem-macemma Bâgiyâna Carèta Pandâ'

Ampon èjhârbâ'aghi è attas jhâ' kapprana bâghiyâna carèta pandâ' èngghi panèka tokoh, latar otabâ setting, kennengnganna pangangghit è dâlem carèta sareng alur otabâ plot. Bâgiyâna carèta panèka tantona acem-macem.

Bâgiyâna carèta sè sapèsan èngghi panèka tokoh. Ampon èjhârbâ'aghi è attas jhugân jhâ' sè èkamaksot tokoh èngghi panèka panglako sè abujut orèng, kèbân, otabâ bhârâng sè ngalamè sètong kadhâddhiyân è dâlem carèta. Tokoh panèka tantona jhughân acem- macem. Manabi tokoh sè palèng bânnya" èbhut-sebbhut tor palèng bânnya' ècarèta'aghi, èsambhât tokoh otama. Manabi tokoh sè sebbhut tor palèng ècarèta'aghi sakalana èkaparlo, èsambhât tokoh tambâ'ân. Tokoh tambâ'ân panèka ècarèta'aghi asabâb bâdâ kaè'anna sareng tokoh otama.

Manabi ajhârbâ'âghi tokoh tantona akaè' sareng bâbâtegghâ tokoh. Bâdâ Pangangghit sè jhujhuk èparèng onèng bâbâtegghâ tokoh ponapa tokoh saè ponapa ta' saè. Bâdâ

jhughân Pangangghit sè aparèng onèng bâbâtegghâ tokoh ghân sakonè'.

Saè tokoh otama jhughân tokoh tambâ'ân tantona tapangghi sareng parkara otabâ kadhâddhiyân è dâlem carèta. Parkara otabâ kadhâddhiyân sè sè èkalako tokoh sè bâdâ è dâlem carèta tantona li-bâliyân. Asambhungnga sèttong parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh sareng parkara otabâ kadhâddhiyân laènna èsambhât alur otabâ plot otabâ jhejjher carèta.

Parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh panèka tantona bâdâ kennengngan sareng bâdâ jhughân bâktona. Kennengngan sareng bâktona parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh è dâlem carèta, panèka èsambhât latar otabâ setting. Dhâddhi latar otabâ setting panèka bâdâ sè abujut kennengnganna parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh, bâdâ jughân sè abujut bâktona parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Kapprana bâghiyânna carèta pandâ' èngghi panèka
2. Sè èkamaksot tokoh èngghi panèka
3. Tokoh sè palèng bânnya" èbhut-sebbhut tor palèng bânnya' ècarèta'aghi, èsambhât
4. Manabi tokoh sè sebbhut tor palèng ècarèta'aghi sakalana èkparlo, èsambhât
5. Asambhungnga sèttong parkara otabâ kadhâddhiyân sè èkalako tokoh sareng parkara otabâ kadhâddhiyân laènna èsambhât

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. kapprana
2. ècarèta'aghi
3. sakalana
4. èkaparlo
5. èkalako

Lalampa'an 3

Instruksinya apa Bapak/Ibu?

Maos Carèta Pandâ'

Manabi orèng maos carèta pandâ" panèka bâdâ sè èpakajâ bâdâ jhughân sè maos è dâlem atè. Manabi orèng maos carèta pandâ" namong è dâlem atè biyasana ka" angguy onèng ponapa èssèna carètana. Bisa jhugan ghun coma terro onènga pasèra tokoh, latar, otâbâ namong nokèla carèta bisaos.

Bhidhâ sarèng orèng sè maos carèta pandâ' èpakajhâ. Biyasana orèng panèka kodhu onèng alafallaghi kalabân èndhâ bhân-sabbhân oca' sè bâdâ è dâlem carèta sè èmaos. Sapanèka jhughân intonasi nalèka maos okara sè bâdâ è dâlem carèta sè èmaos.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Maos patètè jhâjhârba"an è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Orèng ngangghit carèta pandâ' èstona nyerrat pangalamanna saè ollèna maos otabâ ollèna ngalamè dhibi". Namong pangalaman panèka bannè pas èponḍhut sokklana. Baḍâ pangalaman panèka èkorangè asabâb èrassa ta" parjughâ manabi èsabâ" è dâlem carèta pandâ".

Bâdâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta pandâ" sè èghântè"è. Saè nyamana tokoh, latar, otabâ kadhâddhiyan sè sè èkalako tokoh carèta pandâ". Aobâna nyama

panèka asabâb èrassa ta' saè dâ' sè ngaghungè nyama. Saka"qinto jhughân latar sareng kadhâddhiyan sè sè èkalako tokoh.

Bâdâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' sè ètambâi. Amarghâ pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' èrassa"aghi korang ghenna". Otabâ pangalaman sè ngangghit carèta pandâ' panèka èrassa ta' akor manabi èsabâ" è dâlem carèta pandâ". Èstona carèta pandâ" bisa èyakorraghi sareng kaoḍi"ân rè-sa"arè.

"bâbâ panèka contona cerpèn sè kèngènog èyakorraghi sareng kaoḍi"ân rè-sa'arè.

Mosèm Arta', Ghatel kèng Manès

Angghidhân Nurfakhmi Ilham Firdaus

Sanajjan samangkèn panèka manabi malem ojhan rèḍu tor ghulagghu arèna tèra' tar-kataran, rèng tanè sè ngaghungè tatamennan arta' bânnya' sè mèyos ka tegghâl nèyat molonga arta'. Bhungka sèh robbu, buwâ sè atèng-rèntèng ta' abit polè bhâḍhi è polong. Arta' èpon sè towa bâdâ sè abârna coklat, celleng tor bâdâ jhughân sè ghi' ngabhiru èkapèlo èpolong. Ḍhâng-kaḍhâng rèng tanè aḍânga ka langngè' ngarep bâdâ rendeng sopajâ ta' patè kapanasân è bâjâ molong arta'. Bâdâ sè ngantang molong ḍâri lastarèna sobbhu, bâdâ sè marèna pajjhâr, bâdâ sè ngantang ḍung-inḍung arè bâdâ jhughân sè ngala' rop -orop arè sopajâ ta' patâ kapanasân.

Pakakassa rèng molong arta' panèka acem-macem aghumantong rèng-orèngnga. Sè molong arata' lem-malem bâdâ sè ngèbâ sènter asapatu biḍong sopajâ sokona ta' taparsong otaba tacokcok. Sè molong sèyang bâdâ sè ghun asandâlân tor bâdâ jhughân sè ta' ngangghuy panapa sokona. Ta' loppa jhughân bâḍḍhâ èmbèr sè ghenna' sareng tèngtèng ghâbây bâḍḍhâna arta' sè èpolong è bakto nyèrang ka tengnga tegghâl. Manabi ampon possa' arta' è bâḍḍâ èmbèr sè ètèngtèng , rèng-orèng sè molong arta' ghâpanèka mènghir ghâbây notta' buwâna arta' ka bâḍḍhâ sè lebbi rajâ. Bâḍḍhâèpon acem-macem, bâdâ sè aropa kaddhu', bâdâ sè aropa karong, bâdâ jhughân sè ngangghuy ball ghâbây bâḍḍhâna arta' ghâpanèka.

Tong-sèttong arta' èpolong ḍâri bhungkana èpamaso' ka èmbèr, èpapolong ghân sakonè' ḍâri bhungka sè sodhek tor sè robbhu. èpèlè ngastètè èkala' wa-towana sopajâ sè ngoḍâ neng tombu sajân rajâ.

Kalakowan molong arta' panèka bannè parkara ghâmpang. Salaènna mèyang, molong arta' nèka kodhu sabbhâr mèlè tor ngèpèt tong-sèttonnga bhungka ghâbây mèlè arta' sè towa sè pon sanat ghâbây è polong.

Salastarèna arta' takompol bânnya', saterrossa arta' bhâḍhi èyangko' èghibâ palèman. Saḍâpa'na arta', saterrossèpon arta' ghâpanèka bhâḍhi èjhemmor è panassa arè. Manabi arèna terrang tor tèra' tar-kentaran insyaallah ḍâlem sa'arè arta' panèka ampon kerrèng. Tanḍhâna arta' ampon kerrèng èngghi panèka manabi èghenjhâ bhâḍhi ngakaratap, tapèssa kolè' sareng bighina.

Manabi ampon kerrèng sadhâjâ, arta' ghâpanèka bhâḍhi èpèsa kolè' sareng bighièpon. Bâḍâ sè mèsa ngangghuy messin bâḍâ sè ghi' ngangghuy cara tradisional èpoppo otabâ èbhukbhuk. Sè ngangghuy messin karè mamaso', saterrossèpon karè mèlè bighi arta' sè ampon tapèsa antara kolè' sareng bighièpon. Sè ngangghuy cara tradisioanal biyâsana arta' sè kerrèng èpapolong, kaḍhâng èbâḍḍhâi karong kaḍhâng bâḍâ jhughân sè èyaampar è attassa terpal. Saterrossèpon arta' sè kerrèng ghellâ' bhâḍhi èpoppo, èpenthong otaba èbukbuk ngangghuy kaju sopajâ bighi sè bâḍâ è ḍâlem kolè' kalowoar. Saterrossèpon bhâḍhi èyabur (mèsa antara kolè' sareng bighi kalaban amanfa'attaghi angèn sè lèbât). Ngarbur nèka bannè ghun sakalèyan, nangèng èli-bâli kantos bighi sareng kolè'èpon bhersè tapèsa.

Sa'amponna arta' bhersè saterrossèpon èngghi panèka ca'èpon sè anḍi' arta' jhâ' èpakadhiyâ ponapa. Bâḍâ sè èsèmpen, bâḍâ sè èmassa' ghâbây kolek otabâ kalḍu tor bâḍâ jhughân sè ajhuwâl sadhâjâ ollèna arta' gellâ' ka rèng-orèng sè nangghâ' arta' sopajâ ollè obâng.

Arta' panèka pajhat mèyang buluna tapè hasèlèpon manès.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Orèng ngangghit carèta paḍâ' èstona nyerrat pangalamanna saè ollèna maos otabâ ollèna

2. Baḍâ pangalaman panèka èkorangè asabâb èrassa
3. Aobâna nyama panèka asabâb èrassa ta' saè ḍâ'....
4. Bâḍâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta panḍâ' sè ètambâi. Amarghâ pangalaman sè ngangghit carèta
5. Bâḍâ jhughân pangalaman sè ngangghit carèta panḍâ' sè ètambâi. Amarghâ pangalaman sè ngangghit carèta panḍâ....

LalampPa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. asabâb
2. pangalaman
3. èstona
4. amarghâ
5. ètambâi

LalampPa'an 3

Instruksinya apa Bapak/Ibu?

Bâburughân è Ḍâlem Carèta Panḍâ'

Mèrengngaghi otabâ maos carèta panḍâ" panèka pajhât nyennengngaghi. Orèng sè ngangghit carèta panḍâ" panèka tantona bâḍâ tojjhuwâna. Sè sapèsan, tojjhuwân orèng sè ngangghit carèta panḍâ" panèka pajhât maèlang rassa sossa tor rentegghâ pèkkèran orèng sè maos otabâ mèrengngaghi carèta panḍâ". Ponapa polè manabi èssèna carèta panèka loco.

Tojjhuwân sè kapèng ḍuwâ" èngghi panèka sopajâ orèng sè maos carèta panḍâ" otabâ mèrengngaghi carèta panḍâ" bisa" a kèngènga bâburughân beccè" ḍâri carèta

gellâ". Orèng sè ngangghit carèta pandâ" panèka aparèng bâburughân dâ" orèng sè maos otabâ mèrengngaghi carèta pandâ". Bâburughân panèka langkong saè manabi èparèngngaghi lèbât carèta.

D. Ngereng Nyerrat

Neng è alalampa'an ka'dinto sampèyan èso'on ka'angghuy kèngèng nyerrat Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'. Latèyan nyerrat panèka nyopprè sampèyan lancar nyerrat Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'.

Aksara Rajâ dâlem Carèta Pandâ'

Carèta pandâ' panèka tamaso' *karya sastra*. Sanaosa tamaso' karya sastra, dâlem ngangghit carèta pandâ" panèka ghi" parlo onèng dâ" gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ sè biyasa èghuna" aghi dâlem ngangghit ghâncaran nonfiksi. Sabâb gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ dâlem ngangghit carèta pandâ", panèka padâ sareng nyerrat ghâncaran nonfiksi.

Dhinèng dâ" gher-ogherrâ nyerrat aksara rajâ akadhi è bâbâ panèka.

1. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ sèttong okara.
2. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ oca" dâlem sèttong okara sè abujut dhâbuna orèng sè èparèngè tandâ pettè" duwa" (" ").
3. Aksara rajâ èghuna' aghi è awwâl horobbhâ oca' sè bâdâ kaè'anna sareng asmana Sè Kobâsa otabâ oca" sè aghântè asmana Sè Kobâsa.
4. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ oca" sè abujut gellar, jhâjhuluk, sè arangkè" sareng asmana orèngnga.
5. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ bhân-sabhân oca" sè dhâddhi asmana orèng.
6. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ nyamana bhângsa otabâ bhâsa.

7. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ nyamana taon, bulân, arè, otabâ sèttong kadhâddiyân sejarah.
8. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ nyamana sèttong kennengngan (georafi).
9. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ unsur nyamana pangkat, pangghâbâyan, sè bâdâ asmana orèngnga.
10. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ unsur nyamana koran, majalla, bhu-ombhullâ karangan, kajhâbhâna oca" panyambhung.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Carèta pandâ' panèka tamaso'
2. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ sèttong
3. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ oca" sè abujut gellar, jhâjhuluk, sè arangkè" sareng asmana
4. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ bhân-sabhân oca" sè dhâddhi asmana
5. Aksara rajâ èghuna" aghi è awwâl horobbhâ nyamana bhângsa

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. gher-ogherrâ _____
2. è awwâl _____
3. horobbhâ _____
4. arangkè" _____
5. Sè Kobâsa _____

Lalampa'an 3

Instruksinya apa Bapak/Ibu?

Arèngkes Carèta Pandâ'

Arèngkes carèta pandâ' panèka artèna nyarè kabhâr sè bâdâ è dâlem bhân-sabbhân paraggraf carèta pandâ'. Bâdâ paraggraf sè bânnya" aghânḍhu" kabhâr bâdâ jhughân sè ta' aghânḍhu' kabhâr sakalè.

Informasi bân-sabbhân paraggraf panèka akor sareng kadhaddhiyân sè èkalako tokoh. Manabi èsosan ollèna nyerrat sabhâghiyân panèka sè maos bisa ngaghâli èssèna carèta pandâ'.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambhi mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. arèngkes	artena mapandâ'
2. kabhâr	artena berta
3. nyerrat	artena ngangghit
4. paraggraf	artena ainèa
5. karya sastra	artena angghidhâ

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorraghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Hakèkaddhâ Carpan		
2. Bâgiyânnâ Carpan		
3. Pokeddhâ Carpan		
4. Maos Carpan		
5. Ngangghit Carpan		

ASESMEN Sumatif 2

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḡhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. Orèng otabâ kèbân sè dhâddhi panglakona carèta èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
2. Kennengnan sareng bâktona kadhâddhiyan è ḡâlem carèta èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
3. Sètong kadhâddhiyan èpacampor sareng kadhâddhiyan laènna èsambhât
 - a. tokoh
 - b. latar
 - c. alur
 - d. pokeddhâ carèta
4. Tokoh sè palèng bânnya" ècarèta" aghi èsambhât
 - a. tokoh otama
 - b. tokoh tambâ"ân.
 - c. tokoh sè èkasennengngè
 - d. tokoh sè èkabâjhi"i
5. Tokoh sè ècarèta" aghi sakalana èsambhât

- a. tokoh utama
 - b. tokoh tambahan.
 - c. tokoh sebagai pendukung
 - d. tokoh sebagai pemeran
6. Latar sebagai abstrak yang menggambarkan suasana dalam cerita adalah ...
- a. latar waktu
 - b. latar suasana
 - c. latar sebagai pendukung
 - d. latar sebagai pemeran
7. Latar sebagai waktu yang menggambarkan suasana dalam cerita adalah ...
- a. latar waktu
 - b. latar suasana
 - c. latar sebagai pendukung
 - d. latar sebagai pemeran
8. Susunan yang menggambarkan suasana dalam cerita adalah ...
- a. tokoh utama
 - b. tokoh tambahan
 - c. latar waktu
 - d. latar suasana
9. Tokoh sebagai pendukung orang yang masuk dalam cerita adalah ...
- a. tokoh utama
 - b. tokoh tambahan
 - c. tokoh nyata
 - d. tokoh fiktif

10. Carèta kaoḍi" na sèttong tokoh èsambhât

- a. novèl
- b. carèta paṇḍâ"
- c. carèta asambhung
- d. dhungngèng

B. Jâwâb pètanya è bâbâ panèka!

- 1. Bhidhâna novèl sareng carèta paṇḍâ" èngghi panèka
- 2. Bhidhâna tokoh otama sareng tokoh tamba"an èngghi panèka
- 3. Bhidhâna tokoh sareng latar èngghi panèka
- 4. Bhidhâna tokoh sareng alur èngghi panèka
- 5. Alur èngghi panèka

Kancana Sa Dhunnya

Horop vokal sareng konsonan bhâsa Madhurâ panèka langkong bânnya' manabi èbhândhingngaghi sareng bhâsa-bhâsa laènna è dhunnya panèka. Manabi vokal sareng konsonan bhâsa Madhurâ panèka langkong bânnya' manabi èbhândhingngaghi sareng bhâsa-bhâsa laènna panèka dhâddhi tatengnger jhâ' rèng Madhurâ samporna manabi abu-ḍhâbu aghuna'aghi bhâsa manca è ka'ḍimma'a bisaos.

Ca'-oca' Parlo:

1. Wawancara
2. Kanḍhâ
3. Narasumber

www.kenniapril.com

Pertanyaan Pemantik

1. Bhâ' bâḍâ'â kancana sampèyan ḍâri naghârâ manca?
2.
3.

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi teks wawancara yang berbentuk audiovisual dan aural yang dibacakan/ didengar.
2. Peserta didik mampu menganalisis unsur teks wawancara yang berbentuk audiovisual dan aural yang dibacakan/didengar.
3. ...
4.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

È pangajhârân panèka, èyarebbhâ sampèyan sadhâjâ ngaonèngè dâ' bhâb wawancara. Wawancara ongghu-ongghu parlo mènangka èhtèyarra kaulâ sadhâjâ ka'angghuy kèngèng èlmo otabâna pa-ponapa sè ghi' ta' èkaonèngè. Wawancara panèka jhughân aropa'aghi kaulâ sadhâjâ ka'angghuy kèngèng pangaonèngan bhâb abhâdhi sèttong bhârâng jhujhuk dâri ahlina . Manabi pangaonèngan panèka èjhârbâ'âghi ahlina tantona ponapa sè èkakarep bhâkal kabbhul.

Ḑâlem awawancara tantona bâḑâ pan-saponapan parkara sè kodhu èkaonèngè sopajâ ḑâlem awawancara ta' kantos kalèro tor jhârna' ollèna. Langkong jhârna'na ngèrèng maos ghâncaran è bâbâ panèka!

Hakèkaddhâ Wawancara

Wawancara èngghi panèka sèttong lalampa'an sè aropa'aghi ḑhâ-kanḑhâ otabâ bhâk-rembhâk. Biyâsana wawancara èlampa'aghi kalabân apangghi ḑhep-aḑhebbhân, sopajâ langkong jhârna', tor jhârbâ ponapa sè parlo èkaonèngè.

Nangèng wawancara kèngèng jhughân lèbât telpon, manabi sakèrana apangghi ḑhep-aḑhebbhân panèka malarat. Jhâjhârbâ'ân sè kodhu èkaonèngè kabhuru.

Papangghiyân ḑâlem wawancara namong sabâtara bâkto, bhunten ta' saterrossa. Ḑhâng-kaḑhâng sakejjhâ', ḑhâng-kaḑhâng abit ghumantong ḑâ' bâkto sè èsaḑiyâ'âghi sareng orèng sè aparèng pamangghi. Lumbrâna orèng sè aparèng pamangghi ampon saroju' otabâ ajhânjhiyân bhâb bâkto ka'angghuy papangghiyân panèka.

Orèng sè èwawancaraè èsebbhut kalabân narasombher. Dhinèng orèng sè awawancaraè èsebbhut kalabân pawawancara. Orèng sè èwawancaraè narasombher ngaghungè ha' ka'angghuy èwawancaraè sè akor kalabân parkara sè èkaonèngè.

Narasombher panèka jhughân ta' sakor mangghi orèng sè bângal èwawancaraè. Narasombher panèka ampon kalonta ngaghungè pangaonèngan sè lèbâr ngèngè bhâb sè ta' èkaonèngè panèka. Narasombher panèka tantona pènal è ḑâlem bhâb sè ta' èkaonèngè panèka.

Dhinèng orèng sè awawancaraè ngaghungè kawâjibhân ka'angghuy apartèngka andhâp asor bâkto awawancaraè. Wawancara andi' maksod sareng tojjhuwân sopajâ kèngèng sèttong pangaonèngan sè èkparlo, ka'angghuy panalèktèghân, jhughân kabhâr/berta.

È bâbâ panèka bhâdhi èjhâbâ'âghi cem-macemma wawancara.

1. Wawancara kalabân maghut dâ' pètanya-pètanya sè ampon tantowaghi sabellunna awawancara.

Wawancara akadhi panèka èsambhât wawancara astruktur èngghi panèka tarèka nyarè pamangghi dâri sè èwawancaraè sè èlampa'aghi kalabân sosonan pètanya sè ampon èsaroju'è sareng orèng sè èso'onè pamangghi jhugân sareng orèng sè nyo'on pamangghi. Biyasana, bhâb sè bhadhi ètanya'aghiya ampon èkèrèmaghi sabellunna dâ' ka orèng sè bhadhi èso'onè pamangghi. Mèlana, è bâkto sè kaduwa ampon tapangghi, orèng sè nyo'on pamangghi karè maca sosonan pètanyana tor sè èso'onè pamangghi ampon karè makalowar jâwâbhân sè ampon èparanta sabellunna.

2. Wawancara ta' kalabân nyekkennè sosonan pètanya

Wawancara sè ta' kalabân nyekkennè sosonannèpon pètanya panèka saèstona paḍâ saos sareng wawancara astruktur. Artèna, orèng sè nyo'on pamangghi kodhu nyo'on èdhi ḍhimèn dâ' orèng sè bhâdhi èso'onè pamangghi. Bhidhâèpon, sanaosa orèng sè nyo'on pamangghi ghâḍhuwân ongrodhannèpon pètanya, è dâlem wawancara ta' astruktur panèka ta' nyekkennè dâ' ongrodhannèpon pètanya. Orèng sè nyo'on pamangghi bisa bisaos lè-ngallè dâri sèttong pètanya dâ' ka pètanya sè laèn (dhâksakala).

3. Wawancara kalabân ka dhibi'

Wawancara sè èlampa'aghi kalabân kasorang sareng kasorang. Artèna sè awawancara kasorang sareng sè èwawancaraè paḍâ kasorang.

4. Wawancara kalabân bânnya' sè awawancaraè, otabâ sè èwawancaraè bânnya'

Wawancara macem panèka artèna èlampa'aghi kalabân ânnya" orèng sè awawancaraè sèttong narasombher. Kèngèng jhughân bânnya" orèng sè èwawancaraè sareng sèttong orèng sè awawancaraè. Ḍuwâ' macem wawancara panèka èlampa'aghi neng kennengngan tor bâkto sè asareng.

5. Wawancara kalabân sèttong papangghiyân

Wawancara sè èlampa"aghi kalabân bânnya" orèng awawancaraè sèttong narasombher dâlem sèttong papangghiyân. Wawancara panèka èmamolanè kalabân jhâjhârbâ'ân dâri narasombher. Salastarèna jhâjhârbâ'ân dâri narasombher pas èterrossaghi sareng wawancara.

6. Wawancara sè ta' tabâtes (Wawancara tabukka')

Wawancara sè èlampa"aghi ta" èbâtessè kalabân sèttong parkara. Saè pètanya dâri orèng sè awawancaraè (pewawancara), jhughân dâri orèng sè èwawancaraè (sumber).

7. Wawancara sè èbâtessè (Wawancara atotop)

Wawancara sè èlampa"aghi èbâtessè kalabân sèttong parkara. Saè pètanya dâri orèng sè awawancaraè (pawawancara), jhughân dâri orèng sè èwawancaraè (narasombher).

Sabellunna awawancara, tantowèpon bâdâ pan-saponapan parkara sè kodhu èsaḍiyââghi, sopajâ nalèka alampa"aghi wawancara ta" kantos bâdâ kakorangan, ponapa polè kakalèrowan, saè bhâb pètanya, otabâ bhâb kasaroju"ân sareng orèng sè èwawancaraè (narasombher). Pan-saponapan parkara kasebbhut ènggghi panèka:

1. Nantowaghi bhâb parkara sè bhâḍhi è tanya"aghiyâ (tema).
Sabellunnèpon awawancara, parlo ètantowaghi bhâb parkara sè bhâḍhi ètanya"aghiyâ sopajâ ta" nyèngla dâri pa-ponapa sè èkparlo.
2. Nyoson pètanya sè bhâkal ètanya"aghiyâ.
Pètanya sè bhâkal èyatorraghiyâ kodhu èsoston, sopajâ rontot, tor jhârna".
3. Nantowaghi orèng sè bhâkal èwawancaraè (narasombher)
Orèng sè bhâkal èwawancaraè (narasombher) kodhu ngaghungè pangaonèngan sè akor kalabân sè èkabhuto.
4. Arembhâk ka"angghuy nombuwâghi kasaroju"ân sareng orèng s è èwawancaraè (narasombher) parkara bâkto, sareng kennengngannèpon.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Sè èmaksot kalabân wawancara èngghi panèka
2. Ghunana wawancara èngghi panèka
3. Cem-macemma wawancara èngghi panèka
4. Bâgiyân-bâgiyân sè bâdâ è dâlem wawancara èngghi panèka

Wawancara atotop èngghi panèka

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'oca' è bâbâ panèka!

1. Papangghiyân
2. Bisaos
3. Abhâḍhi
4. Pamangghi
5. Kadhiponapa

Lalampa'an 3

Instruksinya ?????

Saamponna pan-saponapan sarat ampon èsaḍiyâ"âghi sabellunna awawancara, jhâ" kalèp jhughân parlo èpèkkèrè pan-saponapan parkara nalèkana alampa"aghi wawancara (awawancara), èngghi panèka:

1. Arasoghân sè sopan

Ta" kèngèng ngaghem kaos sareng salebbâr.

2. Nyadiyâ"âghi pakakas sè èkabhuto

Akadhi bhulpèn, buku, sareng rekkaman (manabi parlo).

3. Ngatorraghi bhâsa sè sopan.

Aghuna"aghi onḍhâgghâ bhâsa èngghi bhunten.

Ngatorraghi tatèngkan sè ta" nyakè"è pangghâliyân, anḍhâp asor

4. Ta" arebbhu" jhuccong

Ta" ajhângadâ"i ḍhâbuna orèng sè èwawancaraè (narasombher).

5. Nyerrat pa-ponapa sè èyangghep parlo

Nyerrat pamangghi sè èyangghep parlo, jhughân pamangghi sè kobâtèr ta' èkaèmodhi.

6. Abhâḍhi pokeddhâna wawancara, sa'amponna lalampa'an wawancara ampon lastarè.

B. Ngereng Maos

Èyatorè maos patètè bâcâ'an è bâbâ panèka ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

Bhâb bhâsa ḍâlem Areppot Ollèna Wawancara

Neng lalampa'an panèka bhâḍhi èjhârbâ'âghiyâ bhâb parkara gher- ogher sè bâḍâ neng totor bhâsa, neng bâca"an wawancara. Dhinèng gher-ogher sè bâḍâ neng bâca"an wawancara èngghi panèka:

1. Onḍhâgghâ Bhâsa

Manabi aḍhâ-kanḍhâ kalabân pasèra" bisaos, kodhu ngarghâi ḍâ" ka orèng sè èkabhâreng aḍhâ-kanḍhâ, tor apartèngka kalabân tatèngkan anḍhâp asor. Ka"angghuy nombuwâghi partèngkan anḍhâp asor, jhughân ngarghâi ḍâ" ka orèng sè èkabhâreng aḍhâ-kanḍhâ, salasètongnga kalabân aghuna"aghi onḍhâgghâ bhâsa. Dhinèng onḍhâgghâ bhâsa neng bhâsa madhurâ bâḍâ tello" macem èngghi panèka:

a. Bhâsa Anḍhâp (enjâ' iyyâ)

Bhâsa Anḍhâp (enjâ' iyyâ) èghuna"aghi manabi aḍhâ-kandhâ kalabân orèng sè yuswaan aanoman. Ompamana, kaka" ḍâ" ka alè"na, rèng seppo ḍâ" ka pottrana, ghuru ḍâ" ka morèddhâ, tor laèn samacemma.

Contona:

"Sapa kancana bâ"na sè akalambhi potè ghellâ" rowa Cong?" "Lè"! mayu noro" sèngko" ka pasar!"

"Arghâna kalambhi sakola"an satèya rang-larang kabbhi. Sabâb satèya la ḍâpa" ka bâktona maso"an."

b. Bhâsa Tengnga'an (Bhâsa Engghi Enten)

Bhâsa Tengnga"an (Bhâsa Engghi Enten) èghuna"aghi manabi aḍhâ-kandhâ kalabân orèng sè omorrèpon ḍâ-paḍâ/sakanca"an. Ompamana kanca ngajhi, sakola"an, tor laèn samacemma.

Conto:

"Di, dhika è compo"na anḍi" buwâna katès sè massa"?"

"Dhika bân bulâ ḍâgghi" èsoro ka compo"na Salamet kol 4 asar!"

"Sanonto dhika bân bulâ pon kellas VIII SMP, maḍḍhâ ajhâr ghu-ongghu, ma" ollè dhâddhi orèng sè ontong."

c. Bhâsa Tèngghi (Bhâsa Èngghi Bhunten)

Bhâsa Tèngghi (Bhâsa Èngghi Bhunten) èghunaaghi manabi aḍhâ-kandhâ kalabân orèng sè omorrèpon langkong seppo. Ompamana ana" ḍâ" ka rèng seppo, santrè ḍâ" ka ghuru, alè" ḍâ" ka kaka", tor laèn samacemma.

Conto:

"È ka"dimma alamattèpon dhâlemma Nom Kadir?"

"Kaulâ èpakon nyambhut tèker sareng Ghung Osman, Nom!"

"Kaulâ sareng panjhennengngan parjughâna ajâgâ kabhersèyanna pakarangan."

2. Macemma okara

Neng ḍâlem okara bâḍâbâgiyân sé palèng parlo èngghi panèka jhejjher sareng carètana. Jhejjher neng bhâsa indonesia èsebbhut subjek, dhinèng carètana neng bhâsa

indonesia èsebbhut predikat. Aḍhâsar bâḍâna jhejjher sareng carètana, okara èpantha dhâddhi tello" macem èngghi panèka:

a. Okara samporna

Èngghi panèka okara sè jhejjher sareng carètaèpon paḍâ èsebbhut.

Conto: P. Amin ngajhâr

P. Amin	=	jhejjher
ngajhâr	=	carètana
Aghung alongghu Aghung	=	jhejjher
alongghu	=	carètana

b. Okara ta' samporna

Èngghi panèka okara sè sala sèttong jhejjher sareng carètana ta" èsebbhut.

Conto: mellè kalambhi (okara ta" samporna)

Hamid mellè kalambhi (okara samporna)

Hamid	=	jhejjher
mellè	=	carètana
kalambhi	=	lèsan

Salamet (okara ta" samporna)

Salamet lân-jhâlânan (okara samporna)

Salamaet	=	jhejjher
lân-jhâlânan	=	carètana

c. Okara réngkes

Èngghi panèka okara sè jhejjher otabâèpon carètanata" èsebbhut, nangèng jhejjher otabâna carètana sèta" èsebbhutpanèka bisa èsarè neng okara sabellunna otabâ samarèna.

Conto: Salim (okara rèngkes)

Salim mancéng (okara sé ghenna")

Salim	=	jhejjher
-------	---	----------

mancèng = carètana

Tèḍung (okara rèngkes)

Sarkawi tèḍung (okara sè ghenna")

Sarkawi = jhejjher

tèḍung = carètana

Katerrangan:

Conto è attas tamaso" contona okara rèngkes, manabi èjhungaḍâ"i kalabân okara pètanya. Dhâddhi, jhejjher otabâ carètana sè ta" èsebbhut ḍâlem okara rèngkes, bisa èghenna"è neng okara sè sabellunna.

Manabi ètèngalè ḍâri tojjhuwâna, okara èpantha dhâddhi empa" macem:

1. Okara carèta

Èngghi panèka okara sè nyarèta"aghi parkara jhejjherrâ.

Conto:

- Hasan rowa gântheng ongghu.
- Dhâlemma Pa" Salè cé" bhâghussa.

Katerrangan:

Hasan rowa = jhejjher

gântheng ongghu = carètana

Dhâlemma Pa" Salè = jhejjher

cé" bhâghussa = carètana

2. Okara pasoro

Èngghi panèka okara sè aèssè pakonan otabâ sorowan.

Conto:

- Sapowè kellassa ghâllu!
- Toju", pas èḍingngaghi!

3. Okara patanya

Èngghi panèka okara sèèssèna patanya bhârâng sareng pan-ponapan dâ" ka orèng laèn.

Conto:

- Saponapa arghâna sapèdâ panèka?
- Pèssèna alè"na èlang è ñimma, Lam?

4. Okara pamojhi

Èngghi paneka okara sèèssèna pojhiyân otabâ ngalem dâ" ka sèttong-sèttong.

Conto:

- Bâ"na pajhât tamaso" orèng sè pènter,Lé"!
- Ngatorè pojhi salamet dâ" ka Aghung sé bhâdhi mèyos dâ" kaTana Soccé.

Tanḍhâ bâca neng latèn madhurâ

1. Tanḍhâ titi" (.)

- Èghuna"aghi neng pongkasanna okara sè bânne pètanya, tor serro.

Conto:

- Aghung mèyos dâ" Tana Soccè.
- Alè" kellas tello" SD.
- Èghuna"aghi neng buḍina rèngkessanna asmana orèng, asma panongghul (gelar), pangkat, tor panyapa.

Conto:

- Moh. Ridwan (Mohammad Ridwan)
- Prof. Ramli
- H. Abd. Kadir
- dr. Eni
- Bp. Camat

2. Tanḍhâ koma (,)

Èghuna"aghi è tengnga"anna bâgiyân otabâ birjhi"âna tong-sèttong.

Conto:

- Agus, Ramli, bân Rahman, paḍâ ongghâ ka kellas VIII SMP.
- Mon arè Sennèn kodhu ngangghuy kalambhi potè bhiru, sapatu celleng, bân kaos soko potè.

3. Tanḍhâ titi" ḍuwâ" (:)

Èghuna"aghi neng bâca"an ḍhâ-kandhâ, sè anyata"aghi orèng sè ètojju (pelaku).

Conto:

Èbhu : "Kaka"na olokkaghi, Sitti!"

Sitti : "Èngghi!"

4. Tanḍhâ tanya (?)

Èghuna"aghi neng ḍi-buḍina okara patanya.

Conto: Hamid kellas saponapa, Nom?

5. Tanḍhâ petthèk (")

Èghuna"aghi neng okara sè èpetthèk ḍâri ḍhâbuna orèng.

Conto: Rama aḍhâbu "Sèngko" molèya ka Madhurâ arè Sennèn ḍâteng"

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Ghunana aḍhâ-kandhâ aghuna"aghi onḍhâgghâ bhâsa èngghi bhunten èngghi panèka
2. Jhâjhâl sebbhuttaghi onḍhâgghâ bhâsa Madhurâ, ghenna" sareng katerranganna kalabân aghuna'aghi bhâsana èngghi-bhunten!

3. Okara è bâbâ panèka obâ mabi bhâsa Tengnga"an (bhâsa Enggghi-Enten)!
Bilâ bâ"na sè mellèyaghiyâ kalambhina alè"na jârèya?
4. Bulâ bân Anom lagghuna èntara ka compo"na Aghung.
Okara è attas ghâpanèka obâ mabi bhâsa Tèngghi (bhâsa Èngghi-Bhunten)!
5. Nyo"ona saporâ kaulâ nyo"ona pètanya. Pasèra asmaèpon pottrana sè akuliya neng Malang ka"ḍinto? Obâ mabi bhâsa Tengnga"an (bhâsa Enggghi-Enten)!

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. Saporâ
2. Ghâpanèka
3. Asmaèpon
4. Onḍhâgghâ
5. Ghenna"

Lalampâ'an 3

Instruksinya?????

Manabi ètèngalè ḍâri kompolanna, okara è pantha dhâddhi ḍuwâ" macem:

1. Okara nongghâl
Èngghi panèka okara sè kadhâddhiyân ḍâri sèttong maksot.
Conto: Sapèna abuḍu.
Kalambhina anyar.
2. Okara rampèt

Ènggghi panèka okara sè kadhâddhiyân dâri pan-saponapan okara nongghâl (kalimat majemuk).

Conto: Kalambhina anyar, sarongnga anyar.

Orèng rowa pènter, tapè abâ"na ta" sombong.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Nèng lalampa"an panèka, bhâḍhi èterrangngaghi kadhi ponapa carana nyososon pètanya sè aghânḍhu" pasèra, ponapa, kadhiponapa, èka'ḍimma, bilâèpon, kadhiponapa rontoddhâ kadhâddhiyân.

Jhughân parlo èkaonèngè jhâ' saongghuna è ḍâlem alampa'aghi wawancara, sala sèttongnga kodhu ngatorraghi bhâsa sè anḍhâp asor (onḍhâgghâ bhâsa).

È bâbâ panèka macemmèpon pètanya ènggghi panèka:

1. Pasèra

Pètanya panèka ètojjuwâgghi ḍâ" ka orèng sè bâḍâ kaèdhânna sareng kadhâddhiyân, otabâna sèttong parkara.

Conto: *Pasèra sè alako?, Pasèra sè ngaghungè?, Pasèra bisaos?, tor samacemma.*

2. Ponapa

Pètanya panèka ètojjuwâgghi ḍâ" ka sèttong kadhâddhiyân kalabân nyaḍiyâ"âgghi pan-saponapan parkara, sè bâḍâ kaèdhânna sareng kadhâddhiyân, jhughân parkara kasebbhut.

Conto: *Ponapa bârâghâddhâ?, Ponapa ghunana?, Adhâghâng ponapa?, tor samacemma.*

3. Kadhiponapa

Pètanya panèka ètojjuwâgghi ḍâ" ka pa-ponapa sè dhâddhi sabâbbhâ kadhâddhiyân.

Conto: *Kadhiponapa ma" pas bisa dhâddhi ...?, Kadhiponapa carana abhâ"hi...?, Kadhiponapa ma" pas abhâ"hi ...?, tor samacemma.*

4. È ka"ḍimma

Pètanya panèka ètojjuwâghi ḍâ" ka kennengnganna sèttong kadhâddhiyân.

Conto: È ka"imma kennengnganna ...?, È ka"imma dhâlemma ...?, Èjhuwâl è ka"imma ...?, tor samacemma.

5. Bilâèpon

Pètanya panèka ètojjuwâghi ḍâ" ka katerranganna bâkto, tangghâl, sareng jhâm.

Conto: Bilâ sè abhâ"hi...?, Bilâ sè lastarè?, Bilâ sè èjhuwâl?, tor samacemma.

6. Kadhiponapa rontoddhâ kadhâddhiyân

Pètanya panèka ètojjuwâghi ḍâ" ka katerrangan rontoddhâ, jhughân kabâḍâ"âna sèttong kadhâddhiyân.

Conto: Kadhiponapa carana abhâ"hi?, Kadhipona carana amassa"?, Kadhiponapa carana abhundhu"?, tor samacemma.

Ḍâri kompolanna pètanya, jhughân conto è attas, aropa"aghi sakadhârrâ conto. Èyatorè aghuna"aghi pètanya sè akor kalabân sè èkabhuto.

Sa"amponna sampèyan ampon ngaonèngè ḍâ" ka pan-ponapan sè kodhu èsaḍiyâ"âghi sabellun alampa"aghi wawancara, tor sè èlampa"aghi nalèkana wawancara, ngèrèng talèktèghi contonawawancara è bâbâ panèka.

Abhâḍhi Tèmpè

Neng Dhisa Bhâjjhrâ bâḍâ sèttong orèng sè abhâḍhi, tor adhâghâng tèmpè sè cè"majhuna, jhughân cè" ghârussâ. Bâḍâna tarèka abhâḍhi tèmpè kasebbhut cokop nyamporna"aghi maghârsarè sakalènglèngnga. Sabâb, tèmpè kasebbhut mènangka tateḍḍhân sè èkasennengngè orèng bânnya", amarghâ Dhisa Bhâjjhrâ kabilâng dhisa sè jhâu ḍâri tasè". Pramèla ghâpanèka orèng Dhisa Bhâjjhrâ langkong lomra ajhuko"tèmpè. Mènangka pangaonèngan ka"angghuy kaulâ sadhâjâ, Muakmam alampa"aghi wawancara. Panèka jhejjherrâ wawancarana Muakmam sareng dhâghâng tèmpè.

Muakmam : "Assalamualaikum,w.w."

Dhâghâng Tèmpè : "Waalaikumussalamussalam,w.w."

Muakmam : "Kaulâ Muakmam morèd kellas VIII SMP Tekka Hajhât."

Dhâghâng Tèmpè : "Ooo...! Iyâ."

Muakmam : "Nyo"ona saporâ Bâpa", kaulâ nyo"ona pètanya!"

Dhâghâng Tèmpè : "Iyâ, ta" arapa. Mara apa sè tanya"aghiyâ ka sèngko"?"

Muakmam : "Aponapa sampèyan ma" abhâḍhi tèmpe?"

Dhâghâng Tèmpè : "Sèngko" kan aghâbây tèmpe, polana sèngko" la marè ajhâr, bân la tao carana aghâbây tèmpe. Bân polè neng è kampong sèngko" rèya taḍâ" sè aghâbây tèmpe polè salaèn sèngko""

Muakmam : "Ponapa bisaos pakakas (bahan) sè èkabhuto ka"angghuy abhâḍhi tèmpe?"

Dhâghâng Tèmpè : "Pakakassa iyâ arèya, aèng, kaḍhelli, bân raghi, kaju kaanghuy ngella, bân bân rajâ ka"angghuy pangella"anna, ḍâunna gheḍḍhâng mènangka bhundhu"na."

Muakmam : "Aponapa sè èkabhundhu" tèmpe ma" aghuna"aghi ḍâun? Ma" ta" palastik bisaos?"

Dhâghâng Tèmpè : "Kan èbhundhu" ḍâri ḍâun, polana lebbi ro"om, katèmbhâng èbhundhu" aghuna"aghi palastik. Bân polè, ḍâun rèya tamaso" rombu sè bisa bucco" (organik), sarta ta" arosak ka pakarangan."

Muakmam : "Saponapa abiddhâ abhâḍhi tèmpe ḍâri ngella, kantos dhâddhi, tor bisa èḍhâ"âr?"

Dhâghâng Tèmpè : "Abiddhâ ra-kèra 4 arè."

Muakmam : "Bhuh...! Abit jhughân Pa", kantos 4 arè. Bhâ" ponapa ghunaèpon raghi panèka?"

Dhâghâng Tèmpè : "Raghi rèya aghuna ka"angghuy proses fermentasi sè bâḍâ è tèmpe."

Muakmam : "È ka"ḍimma Bâpa" nangghâ" kaḍhelli?"

Dhâghâng Tèmpè : "Sengko" mellè kaḍhelli ka tatangghâ sè atanè kaḍhelli, iyâ mon pareppa"na taḍâ", mellè ka pasar."

Muakmam : "Pasèra bisaos sè alako abhâḍhi tèmpeṇa sabbhân arè?"

Dhâghâng Tèmpè : "Mon sè alako ta" teptep. Tapè sakabbhinna sè alako ḍâri tatangghâ dhibi" kabbhi."

Muakmam : "Saponapa ra-kèra bhânḍhâna sè abhaḍhi tèmpe, kantos bisa èjhuwâl?"

Dhâghâng Tèmpè : "Mon bhânḍhâ ḍâ"-aḍâ"na ra-kèra 500 èbu ropèya."

Muakmam : "Kadhiponapa carana abhâḍhi tèmpe? Nyo"ona jhâjhârbâ"ân!"
Dhâghâng Tèmpè: "Kaḍhellina èkella ra-kèra ḍuejjhâm, pas terros èbegghâ samalem. Ghu-lagghuna kaḍhellina èbâcco, kantos locot ḍâri kolè" lowar otabâ kolè" ghuwâna. Samarèna èbâcco la bhersè, pas èpakessap. Bilâ la kessap, pas èburburi raghi sa cokobbhâ. Saellana la marè ètaburi raghi, pas èbhundhu". Marèna èbhundhu"pas èdhina sa"abiddhâ ḍu arè ḍu malem. Ghu-lagghuna la bisa èjhuwâl."

Muakmam : "Biyâsaèpon Bâpa" ajhuwâl tèmpe ḍâ" ka"ḍimma bisaos?"

Dhâghâng Tèmpè : "Biyâsana èjhuwâl ka pasar. Iyâ sè nangghâ" acem-macem. Bâḍâ orèng sè ajhuwâl è rung-bârung è pasar, orèng sè ayèddher ka pong-kampong, bâḍâ kèya orèng sè ka"angghuy èḍhâ"ârâ dhibi".

Muakmam : "Ḍâri bhânḍhâ sè 500 èbu, ra-kèra ngaollè bhâthè saponapa?"

Dhâghâng Tèmpè : "Iyâ mon bhâthè, ghumantong ḍâ" ka rajhekkèna abâ", bân paparèngnga sè Kobâsa. Kaḍhâng ollè kapèssèyan 800 èbu, iyyâ kaḍhâng ngaollè kapèssèyan 700 èbu. Dhâddhi bhâthèna ra-kèra 200 ka 300 èbu ropèya."

Muakmam : "Bhuh! Bânnya" jhughân bhâthèna Pa"!"

Dhâghâng Tèmpè : "Alhamdulillah! Moghâ èparèngana bherkat bhâi."

Muakmam : "Amin! Mator sakalangkong Pa",jhâjhârbâ"ânnepon malar moghâ rajâ"â pèghunana ḍâ"ka bhâdhân kaulâ."

Dhâghâng Tèmpè : “Iyâ. Amin!”

Muakmam : “Assalamualaikum, w.w.”

Dhâghâng Tèmpè : “Wa”alaikum salam, w.w.”

Sapanèka jhejjherrâ wawancarana Muakmam sareng dhâghâng tèmpè. Ðâri papangghiyân kasebbhut, Muakmam ampon bânnya” ngaonèngè kadhiponapa carana abhâðhi tèmpè, pakakas sè èyangghuy, sareng bârâghâttepon. Malarmoghâ papangghiyân panèka, rajâ”â ghunana mongghu kaulâ sadhâjâ.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. È ðâlem alampa'aghi wawancara, sala sèttongnga kodhu
2. Pètanya pasèra panèka ètojjuwâghi ðâ” ka orèng sè
3. Pètanya ponapa panèka ètojjuwâghi ðâ” ka
4. Pètanya kadhiponapa panèka ètojjuwâghi ðâ” ka pa-ponapa sè
5. Pètanya èka'ðimma panèka ètojjuwâghi ðâ” ka kennengnganna

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaðânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. alampa'aghi
2. bhâthèna
3. ghumantong
4. nalèkana
5. compo

Lalampa'an 3

Instruksinya???

Pan-saponapan gher-ogher sè kodhu èlampa'aghi nalèkana wawancara èngghi panèka:

1. Ngennallaghi abâ'
Ngennallaghi abâ", jhughân aparèng onèng asallèpon kantor, otabâna compo".
2. Tojjhuwânnèpon wawancara
Aparèng onèng ponapa tojjhuwânnèpon wawancara.
3. Molaè wawancara kalabân pètanya sè ɖhâmmang
Mancèng sopajâ orèng sè èwawancaraè (narasombher) salpa" aparèng jâwâbhân. Amolaè pètanya bhâb ka"ɖimma alako, ponapa kasennengngannèpon, tor laèn samacemma.
4. Nyambhât asmana orèng sè èwawancaraè kalabân ghenna"
Nyambhât asmana orèng sè èwawancaraè (narasombher) kalabân sambhâdhân sè sopan (ta" kèngèng pas-mapas) kong-langkong ghenna" sareng asma panongghullâ.
5. Abhâkta catheddhân
Abhâkta buku, bhulpèn, jughân rekkaman (manabi parlo).
6. Mèrengngaghi ɖhâbuna orèng sè èwawancaraè (narasombher)
Mèrengngaghi ɖhâbuna orèng sè èwawancaraè (narasombher) kalabân ghu-ongghu, kantos jâwâbhânnèpon jhârbâ. Ta" kèngèng megghâ" ɖhâbu, sabellunnèpon jâwâbhânnèpon lastarè.
7. Ta" kèngèng aparèng pètanya kalabân comèl
Ta" kèngèng aparèng pètanya kalabân comèl (marè ta" marè), kong-langkong sè bisa nyakè"è pangghâliyânnèpon orèng sè èwawancaraè (narasombher).
8. Nyathet jhâwâbhân lo-parlona bisaos

Nyathet jhâwâbhân lo-parlona bisaos, jhâ" kantos orèng sè èwawancaraè ngantos abit.

9. Notop lalampa"anwawancara kalabân pangangghep sè samporna

Ngatorraghi mator sakalangkong, nyo"on pa'amèdhân pangangghep sè samporna.

D. Ngereng Nyerrat

Neng lalampa"an panèka bhâkal èterrangngaghi carana ngatorraghi hasèllèpon awawancara. Sa"amponna ngaollè pamangghi langkong samporna èghenna"è kalabân ngatorraghi hasèllèpon awawancara. Parkara panèka mènangka bhuktè jhâ" saongghuna orèng sè awawancaraè ampon lastarè ngalakonè sèttong lalampa"an wawancara.

È bâbâ panèka pan-saponapan bâgiyân sè bâdâ è dâlem ngatorraghi hasèllèpon awawancaraè (melaporkan hasil wawancara) èngghi panèka:

1. Ngatorraghi pa-ponapa sè dhâddhi sabâb bâdâna lalampa"an (latar belakang)

Neng lalampa"an panèka aèssè jhâjhârbâ"ân aponapa sabâbbhâ ma" parlo èlampa"aghi wawancara.

2. Maksud sareng tojjhuwân

Neng lalampa"an panèka aèssè jhâjhârbâ"ân tojjhuwânnawawancara.

3. Bhâb parkara

Neng lalampa"an panèka aèssè jhâjhârbâ"ân bhâb ponapa sè parlo èkaonèngè (Industri, jasa, dsb).

4. Bâkto, sareng engghun lalampa"an

Neng lalampa"an panèka aèssè jhâjhârbâ"ân bâkto, sareng kennengngan èbâdâ"âghi lalampa"an wawancara.

5. Ngatorraghi hasèllèpon awawancara)

Neng lalampa"an panèka aèssè sadhâjâna dhâ-kanḍhâ sè èkaollè bâkto wawancara.

6. Panotop

Neng lalampa'an panèka aèssè pokeddhân, sareng pamangghi bhâb sè èkakanḍhâ nalèkana wawancara.

È bâbâ panèka conto ngatorraghi hasèllèpon awawancaraè (melaporkan hasil wawancara)
Sè dhâddhi sabâb bâḍâna lalampa'an

1. Sadhâjâ pojhi sareng sokkor ka"ator ḍâ" Ghustè Allah sè maha aghung. Sè aparèng nè"mat sèhat sareng pètodhuwèpon, kantos bisa ngalastarèyaghi lalampa'an wawancara bhâb abhâḍhi tèmpè (Industri) kalabân samporna.

Lalampa'an panèka èlampâ"aghi marghâ kabâḍâ"ân neng Dhisa "Bhâjjhrâ" aropa"aghi sèttong dhisa sè malarat ngaollè jhuko", marghâ jhâu ḍâri tasè". Nyatana bâḍâ sèttong orèng sè ghâḍhuwân tarèka abhâḍhi, tor adhâghâng tèmpè. Tarèka panèkarajâ ghunanaḍâ" ka maghârsarè Dhisa "Bhâjjhrâ" sareng sakobhengnga.

Kalabân bâḍâna lalampa'an panèka, èyarebbhâ bisa dhâddhi tambâna èlmo pangaonèngan, jhughân pagasèlan sè bisa dhâddhi pangorèbhânna orèng Dhisa "Bhâjjhrâ" sareng sakobhengnga.

2. Maksot sareng tojjhuwân

Maksot sareng tojjhuwân nèpon wawancara èngghi panèka sopajâ ngaonèngè carana abhâḍhi tèmpè, jhughân ngaonèngè ḍâ" sèttong tarèka sè bisa ngobâ ḍâ" pangorèbhânna maghârsarè Dhisa "Bhâjjhrâ", ḍâri korang samporna neng bhâb pangasèlan, ḍâ" kasamporna'an ḍâlem pangasèlan.

3. Bhâb parkara

Wawancara bhâb Abhâḍhi Tèmpè (Industri)

4. Bâkto, sareng kennengngan lalampa'an

Lalampa'an panèka èlampâ"aghi lerres:

Arè / tangghâl : Sennin, 17 September 2026

Pokol : 08.00 - 08.30 WIB

Kennengngan/engghun : Dhisa Bhâjjhrâ

5. Ngatorraghi hasèllèpon awawancaraè (melaporkan hasil wawancara)

Orèng sè èwawancaraè (narasombher) : Kutwa

Orèng sè awawancaraè (pewawancara) : Muakmam Jhurtoles : Drajid

Orèng sè arekkam : Mustaji

Hasèllèpon wawancara

Bâkto arè Sennèn tangghâl 17 September 2026, kaulâ sakanca"an nyabis dâ" ka Bâpa" Kutwa neng Dhisâ Bhâjjhrâ, mènangka orèng sè ghâðhuwân usaha tèmpè, ka"angghuy nyo"on pamangghi.

6. Panotop

Pokeddhân

Kutwa, mènangka orèng sè abhâðhi, jhughân adhâghâng tèmpè. Mabâðâ tarèka ka"angghuy mamajhu parhasèlanna maghârsarè Dhisâ Bhâjjhrâ. Kalabân bâðâna pabrik tèmpè panèka, maghârsarè ta" malarat ngaollè jhuko" sanaossa jhâu dâri tasè", jhughân maghâmpang parhasèlan lèbât dâri alako abhâðhi tèmpè.

Arebbhân

Parjughâna ngèrèng kaulâ sadhâjâ mabâðâ"â tarèka sè bisa nombuwâghi parhasèlan maghârsarè.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Neng lalampa"an ngatorraghi pa-ponapa sè dhâddhi sabâb bâðâna lalampa"an panèka aèssè jhâjhârbâ"ân
2. Neng lalampa"an maksod sareng tojjhuwân panèka aèssè
3. Neng lalampa"an bhâb parkara panèka aèssè
4. Neng lalampa"an Bâkto, sareng engghun lalampa"an panèka aèssè
5. Neng lalampa"an Panotop panèka aèssè

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. Adhâghâng
2. Panotop
3. Kennengngan
4. Maghârsarè
5. parhasèlan

Lalampa'an 3

Instruksinya???

Tanḍhâ bâca neng latèn madhurâ.

1. Tanḍhâ titi"(.)
 - Èghuna"aghi neng pongkasanna okara sè bânnè pètanya, tor serro.
Conto:
Aghung mèyos ḍâ" Tana Socchè.
Alè" kellas tello" SD.
 - Èghuna"aghi neng buḍina rèngkessanna asmana orèng, asma panongghul (gelar), pangkat, tor panyapa.
Conto:
Moh. Ridwan (Mohammad Ridwan)
Prof. Ramli
H. Abd. Kadir
dr. Eni
Bp. Camat

2. Tanḍhâ koma (,)

Èghuna"aghi è tengnga"anna bâgiyân otabâ birjhi"âna tong-sèttong.

Conto:

- a. Agus, Ramli, bân Rahman, paḍâ ongghâ ka kellas VIII SMP.
- b. Mon arè Sennèn kodhu ngangghuy kalambhi potè bhiru, sapatu celleng, bân kaos soko potè.

3. Tanḍhâ titi" ḍuwâ" (:)

Èghuna"aghi neng bâca"an ḍhâ-kandhâ, sè anyata"aghi orèng sè ètojju (pelaku).

Conto:

Èbhu : "Kaka"na olokkaghi, Sitti!"

Sitti : "Èngghi!"

4. Tanḍhâ tanya (?)

Èghuna"aghi neng ḍi-buḍina okara patanya.

Conto:

Hamid kellas saponapa, Nom?

5. Tanḍhâ petthèk (")

Èghuna"aghi neng okara sè èpetthèk ḍâri ḍhâbuna orèng.

Conto:

Rama aḍhâbu "Sèngko" molèya ka Madhurâ arè Sennèn ḍâteng"

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambu mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. ngatorraghi	artena	aparèng
2. aponapa	artena	arapa
3. èghenna"è	artena	ècokobhi
4. sanyatana	artena	saongghuna
5. ngaollè	artena	Kèngèng.

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrâghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyâjhârî	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Hakèkaddhâ wawancara		
2. Ghunana tan"â maos		
3. On"âgghâ bhâsa Madhurâ		
4. Bâgiyân laporan wawancara		
5. Tatabhâsa "âlem laporan wawancara		
6. Aparèng laporan wawancara		

ASESMEN Sumatif 3

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X) è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. È bâbâ panèka sè tamaso" tojhuwânnèpon wawancara èngghi panèka
 - a. kaangghuy ngaollè sèttong pangaonèngan sè èkparlo, kaangghuy tegghudhân oḍi"
 - b. kaangghuy ngaollè sèttong pangaonèngan sè èkparlo, kaangghuy panalèk-tèghân, jhughân kabhâr/berta
 - c. kaangghuy ngaollè sèttong pangasèlan sè èkparlo, kaangghuy tegghudhân oḍi"
 - d. kaangghuy ngaollè sèttong pakabhârân sè èkparlo, kaangghuy tegghudhân oḍi"
2. Sè èmaksot kalabân wawancara èngghi panèka
 - a. sèttong lalampa"an sè abhângon ḍhâ-kanḍhâ otabâèpon bhâk-rembhâk
 - b. sèttong lalampa"an sè abhângon panalèktèghân otabâèpon bhâk-rembhâk
 - c. sèttong lalampa"an sè abhângon ngèḍingngaghi kabhâr otabâèpon maca koran
 - d. sèttong lalakon sè sè ètoro"è kalabân maca buku
3. Ḍâlem alampaaghi wawancara kodhu apartèngka
 - a. ngangghuy kalambhi anyar, bân larang
 - b. ngabhârrâghi ḍâ" ka orèng laèn
 - c. nyarè parkara sè bâḍâ kaèdhânnâ sareng kaontongan
 - d. anḍhâp asor, ḍâlem tèngka jhughân bhâsa
4.
 1. Nantowaghi bhâb parkara sè bhâḍhi ètanyaaghi (tema)
 2. Nyadîyââghi ghu"-ghângghu" sè bânnya"
 3. Nyoson pètanya sè bhâkal ètanya"aghi
 4. Nyarè kanca sè sakellas kaangghuy abhârengngè

5. Aghâbây proposal kaangghuy panalèktèghân
6. Nantowaghi orèng sè bhâkal èwawancaraè (sumber)
5. Sè tamaso" lalampa"an sè kodhu èsaḍiyââghi sabellunnèpon wawancara nengokara è attas èngghi panèka
 - a. 1-2-3
 - b. 4-5-6
 - c. 1-3-6
 - d. 2-4-5
6. Ponapa sè èmaksot kalabân awawancaraè kalabân apangara sabellunna (wawancara terstruktur/terpimpin) èngghi panèka
 - a. wawancara sè èlampaaghi, bâkto sareng engghunnèpon ta" ètantowaghi, jhughân
èghenna"è kalabân sosonan pètanya
 - b. wawancara sè èlampaaghi, orèng sareng asmana ampon ètantowaghi, jhughân
èghenna"è kalabân sosonan pètanya
 - c. wawancara sè èlampaaghi, bâkto sareng engghunnèpon ampon ètantowaghi, jhughân
èghenna"è kalabân sosonan pètanya
 - d. wawancara sè èlampaaghi, kalabân bânnya" orèng
7. Ponapa tojjhuwânnèpon aḍhâ-kanḍhâ sareng orèng laèn kodhu aghunaghi onḍhâgghâ bhâsa?
 - a. Sopajâ ollè pangalem
 - b. Sopajâ ngaollè pojhiyân
 - c. Kaangghuy ngormat, tor ngarghâi orèng sè èkabhâreng aḍhâ-kanḍhâ
 - d. Ka"agghuy nombuwâghi rassa akor, salpa", ḍâlem aḍhâ-kanḍhâ
8. Aḍhâ-kanḍhâ sareng orèng sè omerrèpon lebbhi seppo kodhu aghunaaghi onḍhâgghâ bhâsa
 - a. bhâsa tèngghi/èngghi bhunten

- b. bhâsa tengnga"an/ engghi enten
- c. bhâsa anḍhâp/enjâ" iyâ
- d. bhâsa alos

8. Okara è bâbâ panèka manabi èpasangè tanḍhâ bâca èngghi panèka ...

Nom kadhîr ajhârbâ"âghi jhâ" saongghuna kèbân sè bisa èkakorbân èngghi panèka onta sapè jhughân embi"

- a. Nom kadhîr ajhârbâ"âghi. jhâ" saongghuna kèbân sè bisa èkakorbân èngghi panèka; onta , sapè, jhughân embi".
- b. Nom kadhîr ajhârbâ"âghi, jhâ" saongghuna kèbân sè bisa èkakorbân èngghi panèka: onta , sapè, jhughân embi".
- c. Nom kadhîr ajhârbâ"âghi: jhâ" saongghuna kèbân sè bisa èkakorbân èngghi panèka, onta , sapè, jhughân embi".
- d. Nom kadhîr ajhârbâ"âghi, jhâ" saongghuna, kèbân sè bisa èkakorbân, èngghi panèka, onta , sapè, jhughân embi".

9. Hatijâ orèngnga pajhât pènter, tapè abâ"na cè" sombongnga.

Okara è attas jârèya tamaso" okara

- a. okara rampèt
- b. okara nongghâl
- c. okara patanya
- d. okara ta" samporna

10. Tojjhuwânna ngennallaghi abâ", ngatorranghi tojjhuwânna wawancara, jhughân nyambhât asmana orèng sè èwawancaraè kalabân ghenna" èngghi panèka

- a. sopajâ èkaonèngè asalla
- b. sopajâ lalampa"anawawancaraèna ajhâlân kalabân saè
- c. sopajâ èkaonèngè orèng bânnya"
- d. sopajâ èalem sarèng orèng bânnya"

Ëyatorè jâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Bâḍâ saponapa pètanya sè èghuna" aghi ḍâlem wawancara? Sebbhuttaghi!
2. Aghuna" aghi bhâsa ponapa sè pantes èghuna" aghi ḍâlem alampa" aghi awawancaraè?
3. È Dhisa Talanaghân bâḍâ kennenggngan orèng abhâḍhi pettès. Kadhiponapa carana aghuna" aghi pètanya ponapa?
4. È bâkto nèmor bâktona rèng tanè bujâ abhâḍhi bujâ. Ëyatorè ngatorraghi pètanya kadhiponapa rontoddhâ kadhâddhiyân bhâb abhâḍhi bujâ!
5. Abhâḍhi bujâ ḍâri aèng tasè. Abit bâktona sè dhâddhiyâ bujâ. Kadhiponapa pètanya bilâèpon sè akor kalabân kadhâddhiyân kasebbhut?

Carèta Sè Èkasokané

Ampon dhâddhi kasokanna Sè Maha Kobâsa jhâ' manossa panèka èpakasokan ka carèta. Sarèna carèta panèka pajhât èkasokané manossa, dhâddhi bâdâ cem-macemma. Manabi carèta panèka bhâb asal-usulla bâdâna sètong kennenogngan èsambhât lègènda. Manabi carèta panèka bhâb rato sè ngobâsanè sètong karaton è Madhurâ, carèta panèka èsambhât bhâbhâd. Manabi carèta panèka bhâb kèbân sè têngkana akadhi manossa rè-sa'arè panèka èsambhât fabel.

www.flat-lay-workstation-with-hands-laptop-notebooks

Pertanyaan Pemantik

1. Manabi sampèyan kasokan ka carètana ponapa?
2. Dhisana sampèyan ponapa bâdâ lègèndana?

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi teks surat yang berbentuk audiovisual dan aural yang dibacakan/ didengar.
2.
3.
4.

Ca'-oca' Parlo:

1. Pamokka'na serrat
2. Èssèna serrat
3. Panotobbhâ serrat

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Dâlem kaoḍi"ân panèka, serrat èghuna"aghi ka"angghuy nyambhung silaturrahim ḍâri kanca ḍâ" kanca sèttongnga, ḍâri tarètan ḍâ" tarètan laènna, ḍâri pottra ḍâ" orèng seppona, ḍâri sèttong kompolan ḍâ" angghutana, ḍâri lembaga pamarènta"an, perusahaan, tor èn-laènna. Èssèna serrat acem-macem. Bâḍâ sè aparèng kabhâr kabâḍâ"ân abâ"na, atanya kabhâr kabâḍâ"ân orèng seppona, tarètanna, tor kancana. Bâḍâ jhughân serrat sè ayèssè onjhângan, bhâr-kabhâr (pangumuman), serrat katerrangan, tor èn-laènna.

Mèla ḍâri ghâpanèka, bâḍâ cem-macemma serrat sè parlo èkaonèngè. Ḍâri ongrodhân pokettèpon, serrat bâḍâ 2 macem, èngghi panèka: 1) serrat pribadî; 2) serrat rasmè otabâ sorat ḍines.

Serrat pribadî èserrat sareng sèttong orèng ètojjuwâghi ḍâ" orèng laèn otabâ ètojjuwâghi ḍâ" kompolan, instansi pamarènta, tor èn-laènna. Serrat pribadî ayèssè kabhâr ḍâ" orèng laèn otabâ parnyo"onan ḍâ" lembaga, akadhiyâ nyo"on èdhi tak maso', nyo"on bhântowan, onjhângan, tor laènnèpon.

Serrat rasmè otabâ serat dines èserrat sareng sèttong ghâlimpo" aropa kompolan, instansi pamarènta, perusahaan, tor èn-laènna. Serrat panèka jughân ètojjuwâghi ḍâ" sèttong ghâlimpo" otabâ sèttong orèng. Bâḍâ cem-macemma serrat rasmè otabâ serrat ḍines (Sabariyanto ;1999).

Dhinèng ghâmbhârân bhâb macemma serrat rasmè otabâ serrat ḍines, èngghi panèka:

1. Serrat jhâng-onjhângan

Serrat jhâng-onjhângan ayèssè panyo"on ḍâ" sèttong orèng ka"angghuy arabuwi papangghiyân sè èpabâḍâ sareng instansi pamarènta"an. Sè makalower serrat jhâng-onjhângan èngghi panèka instansi pamarènta"an. Mèla ḍâri ghâpanèka, serrat onjhângan sè èmaksot èsebbhut serrat rasmè otabâ serrat ḍines.

2. Serrat pangantar

Serrat pangantar ayèssè katerrangan bhâb bhârâng otabâ laènna sè èkèrèm lèbât orèng laèn otabâ lèbât Kantor Pos. Serrat pangantar kasebbhut èkèrèm asareng bhârâng sè èmaksot.

3. Serrat parnyo'onan

Serrat parnyo'onan ayèssè parnyo'onan sèttong instansi dâ" instansi laènna. Parnyo'onan kèngèng aropa bhântowan, otabâ parnyo'onan laènna.

4. Serrat katerrangan

Èssèna serrat katerrangan ajhârbâ"âghi bhâb kabâdâ"ân orèng laèn. Serrat katerrangan biyasana èghuna"agi ka"angghuy kaparlowan ñines akadhiyâ alamar kalakowan, adaftar sakola"an anyar, tor samacemma. Serrat katerrangan sè èpakalowar instansi pamarènta"an èsebbhut serrat rasmè otabâ serat ñines.

5. Serrat jhânjhi

Serrat jhânjhi panèka ajhârbâ"âghi bhâb jhânjhi sèttong orèng dâ" orèng laènna sè èsaksè"è sareng pangrajâ, akadhiyâ kalèbun, camat, notaris, tor pangowasa laènnna sè èkaparcajâ.

6. Serrat kobâsa

Serrat kobâsa panèka ka"angghuy aparèng kakobâsa"an dâ" sèttong orèng ñâlem abâkkèlè abâ"na otabâ orèng sè aparèng kobâsa. Serrat kobâsa kèngèng èghuna"âghi monñhut obâng gâji, obâng pensiunan, sareng sè akor laènna . Serrat kobâsa kèngèng èghuna'âghi manabi orèng sè èbâkkèlè ghu-ongghu ta" kèngèng rabu dhibi" dâ' kennengan sè èmaksot.

"rèngkes saparlona dâri Sabariyanto (1999)

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Serrat pribadî ayèssè kabhâr dâ'

2. Serrat rasmè otabâ serat dines èserrat sareng
3. Serrat jhâng-onjhângan ayèssè panyo"on dâ' sèttong orèng ka'angghuy
4. Serrat pangantar ayèssè katerrangan bhâb bhârâng otabâ laènna sè èkèrèm lèbât
5. Serrat parnyo'onan ayèssè parnyo'onan sèttong

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. arabuwi	3. monḍhut	5. akadhiyâ
2. papangghiyân	4. èsaksè"è	

Lalampa'an 3

È bâbâ panèka contona serrat pangantar nyopprè dhâddhi ghâmbhârân.

PAMARENTA KABUPATEN BHÂJJHRÂ

DINAS PENDIDIKAN

SMPN PRIMA LAOK IV

Kampong Aeng Soka, Dhisa Prima Laok Kec. Pongponog, Kode pos 69000

Bhâjjhrâ, 11 Pebruari 2026

Ka'ator

Dâ' Sè Moljâ Kopala Dinas Pendidikan

Kabupaten Bhâjjhrâ

È Bhâjjhrâ

SERRAT PANGANTAR

Nomor 800/45/435.101.112.234/2026

No.	Macemma serrat sè èkèrèm	Bânnyâ'na	Katerrangan
1.	Syarat ngèrèng Callon Pengawas A.n. Dr. Abdul Gani, M.Pd. NIP. 19641202 198504 1 002	1 Ghâlimpo'	Èyatorraghi kalabân hormat ka'angghuy èma'lumè.

Kopala SMPN Prima Laok IV

Sè Narèma

Kacamadhân Pongpong

.....
NIP

Dr. Abdul Gani, M.Pd.
NIP 19641202 198504 1 002

B. Ngereng Maos

Onènga sampèyan kadhiponapa contona sorat pribadi? È bâbâ panèka contona contona serrat pribadi. Èyatorè maos patètè tor talèktèghi bâgiyân-bâgiyâna.

Ka'ator

qâ' Rama tor Èbhu

è Songenep

Assalamualikum w.w.,

Kadhiponapa kabhârrèpon Rama tor Èbhu è ka"qinto? Malar moghâ Rama tor Èbhu pagghun èghânjhâr bârâs salamet, lanjhang omor, tor saè pangghâliyân, akadhiyâ

pottra sè bâḍâ èkottha Malang. Alhamdulillah, abdina jhughân ḍâlem kabâḍâ"ân saè, sèhat ḍâlem pajungngèpon Allah SWT. Malar moghâ sè Kobâsa pagghuna aparèng pangaobhân ḍâ" Rama sareng Èbhu è ka"ḍinto, tor pangaobhân ḍâ" abdhina sè bâḍâ è kottha Malang. Amin yâ robbâl alamin.

Saterrossèpon, abdhina nyo"on saporâ sè taḍâ" bâtessepon, asabâb bhuru samangkèn ngatorè kabhâr lèbât serrat ka"ḍinto. Saèstona kerrong taḍâ" paḍâ, namong bâkto sè dhâddhi bâtes, kantos abdhina cè" komeddhâ nyerrat kabhâr ḍâ" Rama tor Èbhu. Lèbât sorat ka"ḍinto, abdhina bhâḍhi nandhugghâghi sèttong kabhâr ghumbhirâ. Malar moghâ kabhâr ka"ḍinto jhughân mabhunga ḍâ" pangghâliyâna Rama tor Èbhu. Sè ka"ḍimma è taon samangkèn abdhina kèngèng èngon ḍâri pamarènta sè èkasambhât beasiswa. Abdhina nyo"ona sambhung ḍu"a, malarmoghâ kalabân beasiswa ka"ḍinto abdhina tambâ bhâjheng ajhâr, tor nambâi kowat iman è ḍâlem alampa"âghi sadhâjâ lalampa"an sakola"an.

Saka"ḍinto serrat abdhina, malarmoghâ Rama tor Èbhu saterrossa kèngèng pangaobhân sè naong ḍâri sè Maha Kobâsa.

Wassalamualaikum w.w.

Salam Kerrong,

Kutwa

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Serrat pribadi ghâdhuwân bâgiyân sè
2. Manabi tangghâl serrat, nanḍhâ'âghi
3. Tojjhuwân serrat nanḍhâ'âghi pasèra sè
4. Mamolanna sorat aèssè bhâb sè ḍhâmmang akadhiyâ rassa
5. Neng èssena serrat panèka aèssè parkara sè

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. bhidhâ
2. bibâs
3. akadhiyâ
4. bhâgiyân
5. samacemma

Lalampa'an 3

Manabi sampèyan maos ghu-ongghu serrat è attas, bhâdhi mangghi bâgiyân-bâgiyân sè èserrat pribadi. Tanto bisaos serrat pribadi panèka ghâdhuwân bhâgiyân sè bhidhâ sareng serrat rasmè otabâ serrat dines.

errat pribadi ghâdhuwân bâgiyân sè majjhâ, bibâs, ta" kako akadhiyâ serrat rasmè otabâ serrat dines. Èyatorè talèktèghi bhâdhânnâ serrat pribadi è bâbâ panèka aḍhâsar contona serrat è attas.

1. Kennengngan tor tangghâl serrat

Kennengngan nanḍhâ'âghi serrat panèka èsason otabâ èserrat è ka"ḍimma? Conto è attas nanḍhâ'âghi jhâ" serrat panèka **èserrat** è kottha Malang. Manabi tangghâl serrat, nanḍhâ'âghi serrat panèka **èserrat**.

2. Tojjhuwân serrat

Tojjhuwân serrat nanḍhâ'âghi pasèra sè **ètojju**. È ḍâlem tojjhuwân, sè nyerrat kèngèng nyebbhut asmana sè **ètojju**, otabâ aropa sapa"an, akadhiyâ contona â attas: Ka"atora ḍâ" Rama tor **Èbhu** è Songenep.

3. Salam pamokka'

Salam panèka aropa"âghi tor-ator pamokka". Kèngèng aghuna"âghi salam: Assalamualaikum w.w., salam kerrong, tor samacemma. Conto sorat è atas èbukka" kalabân salam Assalamualaikum w.w.

4. Mamolanna serrat

Mamolanna serrat ayèssè bhâb sè ðhâmmang akadhiyâ rassa sokkor, atanya kabhâr, atanya lalampa"an, tor samacemma. Conto sorat è attas mamolanna, akadhi:

Kadhiponapa kabhârrèpon Rama tor **Èbhu** è ka"ðinto? Malar moghâ Rama tor **Èbhu pagghun, èghânjhâr bârâs, salamet, lanjhang omor, tor saè pangghâliyân**, akadhi pottra sè bâðâ è kottha Malang. Alhamdulillah, abdina jhughân ðâlem kabâðâ"ân saè, sèhat ðâlem pajungngèpon Allah SWT. Malar moghâ sè Kobâsa pagghuna aparèng pangaobhân ðâ" Rama sareng **Èbhu è ka"ðinto, tor pangaobhân ðâ" abdhina sè bâðâ è kottha Malang. Amin yâ robbâl alamin.**

5. Èssena serrat

Neng **èssena** serrat panèka aèssè parkara sè poket **èkabhârraghi**, akadhi conto neng alinea sè kapèng ðuwâ" kantos lastarè, akadhi :

Saterrossèpon, abdhina nyo"on saporasè taðâ" bâtessèpon, asabâb bhuru samangkèn ngatorè kabhâr lèbât serrat ka"ðinto. Saèstona kerrong taðâ" paðâ, namong bâkto sè dhâddhi bâtes, kantos abdhina cè" komeddhâ nyerrat kabhâr ðâ" Rama tor Èbhu.

Lèbât serrat ka"ðinto, abdhina bhâðhi nandhugghâghi sèttong kabhâr ghumbhirâ. Malar moghâ kabhâr ka"ðinto jhughân mabhunga ða" pangghâliyâna Rama tor Èbhu. Sè ka"ðimma è taon samangkèn abdhina kèngèng èngon ðâri pamarènta sè èkasambhât beasiswa. Abdhina nyo"ona sambhung ðu"a, malarmoghâ kalabân beasiswa ka"ðinto abdhina tambâ bhâjheng ajhâr, tor nambâi kowat iman è ðâlem alampa"aghi sadhâjâ lalampa"an sakola"an.

6. Panotobbhâ Serrat (paragraf penutup).

Neng panotop panèka lumbrâ bâðâ neng alinea sè kèng-bingkèng. Oladhi okara neng alinea sè pongkasan, akadhi :

Saka"ðinto serrat abdhina, malarmoghâ Rama tor **Èbhu** ros-terrosân kèngèng pangaobhân sè naong ðâri sè Maha Kobâsa.

7. Salam panotop

Salam panotop panèka biyasa aghuna"aghi okara: "Wassalamu"alaikum wr,wb".

8. Sè ngèrèm serrat

Sèngèrèm sorat panèka aèssè orèng sè pajhât semma" sareng "Tojjhuwân Sorat". Èka" đinto katolès:

Salam kerrong

Mustaji

C. Ngereng Abu-Dhabu

Bhâb bhâsa đâlem serrat pribadi èngghi panèka akaè' sareng đâ" pasèra serrat ghâpanèka ètojjuwâghi. Manabi ampon terrang sè ètojju orèng sè patot èhormat, maka bhâsa sè èghuna" aghi kodhu onđhâgghân bhâsa èngghi bhunten.

Dhâddhi ca"-ca"na sè èghuna" aghi kodhu aghuna" aghi Onđhâggha bhâsa.

Onđhâgghâ Bhâsa

Onđhâgghâ bhâsa Madhurâ sè kappra èghuna" aghi kantos mangkèn èngghi panèka:

Bhâsa anđhâp: bhâsa enjâ" iyâ

Bhâsa tengnga"an: bhâsa engghi enten

Bhâsa têngghi/bhâsa alos: bhâsa èngghi bhunten

Bhâsa tengnga"an sareng bhâsa têngghi è đâlem bhâsa Madhurâ ta" saponapa bânnya"èpon, sabâb ta" sadhâjâ oca" bâđâ bhâsa alossèpon. Mèlana è đâlem aghuna' aghi sorot sandherrâ bhâsa kodhu onèng ka ogherrèpon, èngghi panèka pasèra sè patot èhormadhi sarng ka" angghuy bhâsa abâ"na dhibi".

Bhâsa engghi enten sokkla sareng bhâsa camporan. Enjâ" iyâ sokkla đâri pasèra đâ" pa sèra.

1. Đâri orèng towa đâ" tra-pottrana
2. Đâri majhâđi" đâ" ponakanna
3. Đâri emba đâ" jâ-bâjâna

4. Ɖâri mattowa ɔâ" to-matona
5. Satarètanan
6. Sakanca"an

Ka"angghuyabâ" dhibi", manabi taɔâ" bhâsa tengnga"anna, bhâsa anɔhâp mènangka ghântè"èpon. Ta" kèngèng èghântè"è bhâsa têngghi. Ka"angghuy orèng sè èkasareng acaca, manabi taɔâ" bhâsa têngghina, bhâsa tengnga"an mènangka ghântè"èpon.

1. Bhâsa anɔhâp (bhâsa enjâ" – iyâ)

Bhâsa anɔhâp (enjâ"-iyâ) èghuna"aghi è antarana orèng sakanca"an, satarètanan, orèng sè aromasa anyama orèng towa, akadhi :

- Ghuru ɔâ" morèddhâ
- Kèyaè ɔâ" ka santrèna
- Kalèbun ɔâ" ka kamina, jhur tolèssa, bâbâ"âna
- Majhâɔl" ɔâ" ka ponakanna
- Orèng towa ɔâ" ka ana"na
- Emba, juju", aghung ɔâ" ka kompyoya sll

Bhâsa anɔhâp (enjâ"-iyâ) panèka èghuna"aghi kalabân karep anyata"aghi sèttong pangangghèp ɔâ' ka sè cè" romakeddhâ antarana orèng towa ɔâ" ka ana"na, emba ɔâ" ka kompyoya sareng laènnèpon.

Bâɔâ jhuughân bhâsa anɔhâp èghuna"aghi orèng sè teppa"na apadhu, pegghel sareng salaèna, sè sapanèka ètoro"è ghuli enneng sarta ca"-oca" kasar. Oca" kasar panèka ta" tamaso" onɔhâgghâ bhâsa.

Akadhi:

- Monta" enɔâ" jhâ" bhâɔhuk, ta" osa lè-calèyan massa"anna orèng.
- Pya, bhâthang jârèya abhâɔhuk apa ra è bengkona, jhâ" paɔâ ngala" ombhâlân ghi" acolo" mara jârèya.

2. Bhâsa engghi enten (bhâsa tengnga"an)

- o Bhâsa engghi - enten aropa"aghionɔhâgghâ bhâsa langkong têngghi ɔâri bhâsa anɔhâp (enjâ"-iyâ).

- Bhâsa engghi-enten èghuna"aghi orèng sè aromasa abâ"na langkong tèngghi ðâri orèng sè èyangghep langkong mabâ è ðâlem bâtes-bâtes sè ampon tantom sareng mèlè orèng sè èkasareng acaca.
- Biyasaèpon sè aghuna"aghi bhâsa engghi-enten panèka:
 - ✓ Lora ðâ" kabilâna/ dhunorra è ko-bengkona.
 - ✓ Orèng towa ðâ" mato / ponakan.
 - ✓ Orèng soghi tanè ðâ" panglakona è sabâ.
 - ✓ Jhârâghân parao ðâ" ka panglakona.
 - ✓ Kalèbun ðâ" mong-pamongnga.
 - ✓ Lakè ðâ" binèna.
 - ✓ Sè towa"an ðâ" sè ngoðâ"ân è ðâlem sabhâlâ"ân.

3. Bhâsa èngghi bhunten

Bhâsa èngghi bhunten aropa"aghi onðhâgghâ bhâsa langkong tèngghi ðâri bhâsa engghi-enten. Bhâsa èngghi-bhunten biyasa èghuna"aghi antarana orèng towa sareng orèng towa, orèng pangkat sareng orèng pangkat, orèng aghung sareng orèng aghung laènnèpon.

Biyasaèpon sè aghuna"aghi bhâsa èngghi-bhunten panèka:

- È ðâlem kabâðâ"ân resmè akadhi: kompolan, rapat, sambutan neng ghâbây (karjâ) sareng papangghiyân laènnèpon
- È ðâlem kabâðâ"ân sèttong ka sèttongnga salèng hormat
- È antarana pongghâbâ otabâ laènna sè lîng-saghulung pada seppona
- Ana" ka orèng towana, ka emba/ aghung, ka juju" sareng salaènna
- Ponakan ka majhâðî"
- Manto ka mattowa
- Morèd ka ghuru, santrè ka kèyaèna
- Kabulâ, dhunor, babu ðâ" lorana sareng salaènna

Bhâsa èngghi-bhunten ampon aghânḍhu" tatakrama sè alos, nanḍhâ"âghi jhâ" sè aghuna"âghi bhâsa èngghi-bhunten panèka ampon aghuna"âghi atoran-atoran sè saè, anḍhâp asor, ngormadhi ḍâ" la orèng sè èkasareng acaca.

Mèlana bhâsa èngghi-bhunten bisa dhâddhi:

- Ngarghâi abâna dhibi"
- Anḍhâp asor (ta" enḍâ" matèngghi abâ")
- Ngarghâi ḍâ" ka orèng laèn
- Atatakrama alos sareng orèng sè patot èyarghâi

4. Bhâsa camporan

Bhâsa camporan èngghi panèka bhâsa sè è bâkto mattrappaghi apor-campor antarana bhâsa enjâ"-iyâ ècampor sareng bhâsa engghi-enten, bhâsa engghi-enten ècampor sareng bhâsa èngghi bhunten.

Bhâsa engghi-enten èghuna"âghi sareng bhḍsa alos. Karebbhâ, ngarghâi orèng laèn lebbi tèngghi ḍâri kapprana.

Opamana:

- Mon dhika asarèna, ghâruwa jhângsèra.
- Mon dhika ghubhârâ, bulâ olokkaghi, ma" areng-bhâreng pabâlina.
- Mon bârinto, dhika aḍhâ"âr ka aḍâ" bhâi.

Bhâsa engghi- enten èghuna"âghi sareng bhâsa kasar. Karfebbhâ amabâ"âghiyâ orèng sè èkabhâreng acaca.

Opamana:

- Kaulâ panèka orèng bhuḍhu, dhâddhi panjhennengngan amonyè taè, èngghi ètegghe sè taè bân bulâ.
- Orèng abhânta panèka li-kaghâli ḍhimèn, jhâ" asal amonyè.
- Manabi samangkèn pasèra sè ngonjhângnga kaulâ, ta" mon lambâ" kaulâ ghi" sossa, samangkèn kaulâ ampon ḍhuksak, pasèra sè ènga"a.

Conto onđhâgghâ bhâsa Madhurâ

Bhâsa anđhâp (enĵâ"-iyâ)	Bhâsa tengnga"an (engghi- enten)	Bhâsa têngghi (êngghi bhunten)
Bâ"na akopa"âng	Dhika akaberrâdhân	Sampèyan atènĵâ
Bâ"na en"â"	Dhika poron	Sampèyan kasokan
Bâ"na molè	Dhika palèman	Sampèyan ghubhâr
Bâ"na nêngghu, nangalè	Dhika nêngalè	Sampèyan ngoladhi
Bâ"na ngakan	Dhika nedđhâ	Sampèyan ađhâ"âr
Bengkona bâ"na	Bengkona dhika	Dhâlemma sampèyan
Binèna bâ"na	Jâĵi"na dhika	Rajina sampèyan
Matana bâ"na	Têngalla dhika	Socana sampèyan
Bettès kaulâ	Bettèssa dhika	Pođhâggha sampèyan
Bibir kaulâ	Bibirrâ dhika	Lathèna sampèyan
Bujhel kaulâ	Bujhella dhika	Poserra sampèyan
Bulu kèĵhâ" kaulâ	bulu kèĵhâ"na dhika	Èdheppèn sampèyan
Bun-embunan kaulâ	Bun-embunanna dhika	Mercona sampèyan
"âi kaulâ	Ďâina dhika	bâdhânaèpon sampèyan

(Drs. H. Muakmam, Pokeddhân đâri Malathè sato"or, angghidhâna M. Tayyib, t,th)

LalapPa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Ka"angghuy abâ" dhibi", manabi tađâ" bhâsa tengnga"anna, bhâsa anđhâp mènangka
2. Bhâsa anđhâp (enĵâ"-iyâ) panèka èghuna"aghi kalabân karep anyata"aghi sèttong panganghep đâ' ka sè
3. Biyâsana sè aghuna"aghi bhâsa èngghi-bhunten panèka è đâlem kabâđâ"ân rasmè akadhi
4. È đâlem kabâđâ"ân sèttong ka sèttongnga salèng hormat biyâsana bhâsa sè aghuna"aghi

5. Bhâsa camporan èngghi panèka bhâsa sè

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. akaberrâdhân
2. poron
3. palèman
4. nèngalè
5. neḍḍhâ

Lalampa'an 3

Instruksinya apa?

Bhân-sabbhânserrataghânḍhu" bâgiyân-bâgiyântor bâgiyân bâng-sèbângaghânḍhu" pèghuna sè adhâ-bhidhâ Jhughân. Kennengnganna bâgiyân-bâgiyân ghâpanèka ghumantong ḍâ" bujuddhâ bhângon serrat sè èghuna" aghi. Manabi aghuna" aghi bujud loros (*block style*), maka kennengnganna bâgiyân-bâgiyân kasebbhut bhâkal bhidhâ sareng orèng sè aghuna" aghi bujud sè bilu" (*indented style*).

(DR. Warsiman, MPd. *Bahasa Indonesia Teori dan aplikasinya*, 2010, 78-79)

Lumbrana sorat rasmè sareng serrat "bisnis" bâgiyân-bâgiyânna, akadhi paneka:

1. Kop serrat
2. Nomerra serrat
3. Tangghâl, bulân, sareng taonna serrat
4. Lampiran
5. Hal otabâ parkara/bhâb
6. Alamat

7. Salam pamokka"
8. Èssèna serrat
9. Salam panotop/pamongkas
10. Nyamana organisasi/instansi
11. Nyamana sè terrang bân tèkenna sè nangghung jâwâb serrat
12. Tembusân

Inisial / kaki surat (Brata wijaya, 1995 ; 17)

D. Ngereng Nyerrat

Kaidah nolès sorat rasmè kèngèng èpantha dhâddhi pan-saponapan pantha"an maghut dâ' ka bujuddhâ sareng ghunana. Sè parlo dâlem nyoson sorat rasmè, èngghi panèka kodhu "objektif", "sistimatis" , sosenannya, rèskes ta" ter-poter, maksoddhâ kodhu moddhâ (terrang), èssèna jhângkep, bhâsana anghâp asor, tor bujuddhâ sorat ghâpanèka kodhu saè èyabâs, dhâlubâng sè èghuna"aghi sè saè, bujuddhâ sorat ghâpanèka sareng kettighâna salaèna kodhu saè sadhâjâ. (Maryo,Y.S 1994; 49 tor Bratawijaya, 1995; 7).

Bujuddhâ sorat bâdâ dumacem (Bratawijaya, 1995; 7) èngghi panèka:

1. Bhângon (bujud) lurus/"balok" (*block style*) sareng
2. Bhângon (bujud) bilu"/agligir (*indented style*)

Mètorot Maryo, 1994 :49-51 bujud rasmè dines pamarènta, akadhi: Offiial style. Dhinèng maghut ghunana, (mètorot Bratayuda, 1995: 6-7) maksod sareng tojjhuwâna sorat bisa èpantha:

1. Sorat aparèng kabhâr (*surat pemberitahuan*).
2. Sorat Kapotosan (*surat keputusan*).
3. Sorat parènta (*surat perintah*).
4. Sorat parnyo"onan (*surat permohonan*).
5. Sorat pakèlèngan (*surat peringatan*).

6. Sorat ngomir (*surat panggilan*).
7. Sorat panabârân (*surat penawaran*).
8. Sorat parjhânjhiyân (*surat perjanjian*).
9. Sorat pessennan (*surat pesanan*).
10. Sorat laporan (*surat laporan*).
11. Sorat pangater (*surat pengantar*).
12. Sorat alamar lako (*surat lamaraan kerja*)

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Kaidah nolès sorat rasmè kèngèng èpantha dhâddhi pan-saponapan pantha'an maghut dâ' ka
2. Sè parlo dâlem nyoson sorat rasmè, èngghi panèka kodhu
3. Bujuddhâ sorat bâdâ dumasem èngghi panèka
4. Sorat sè tojjhuwâna aparèng kabhâr èsambhât
5. Sorat sè tojjhuwâna aparèng parènta èsambhât

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. Merco
2. Dhâlemma
3. Poḍhâgghâ
4. Tèngalla
5. Dhuksak

Lalampa'an 3

Instruksinya????

Cara nyerrat sorat pribadi. Nyopprè jhârna"na kaidâ nyerrat sorat pribadi, akadhi:

1. Tojjhuwân dâ" orèng sè patot èhormat, wâjib aghuna"aghi bhâsa sè anḍhâp asor, bhâsa sè ta" marenḍâ"â orèng laèn.
2. Èssèna sorat ta" mabi lanjhang, cokop rêngkes tor bisa sè narèma ngartè sè èmaksod.
3. Kabâḍâ"âna sorat kodhu bhersè, ressek, taḍâ" rèt-corètanna, dhâlubângnga sè saè.
4. Tolèsan (manabi ètolès tanang) kodhu terrang tor jhârna", kantos sè narèma sorat ta"malarat sè maca"a.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambu mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. cokop rêngkes	artena jhujhuk
2. patot	artena pantes
3. marenḍâ"â	artena ngèna'aghi
4. Nyopprè	artena sopajâ
5. terrang	artena kaoladhân

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorraġhi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanġhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Hakèkaddhâ serrat		
2. Macemma serrat		
3. Bâgiyânna serrat		
4. Tatengngerra serrat pribadi		
5. Tatengngerra serrat ġines		
6. Macemma serrat ġines		

ASESMEN Sumatif 4

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. Macemma sorat lumbrana bâḍâ
 - a. 2 macem
 - b. 3 macem
 - c. 4 macem
 - d. 5 macem
2. Sorat pribadi, akandhi conto
 - a. Kalèbun asoradhân ka maghârsarèna
 - b. Katowa Rt asoradhân ka bârghâna
 - c. Ana' asoradhân ka majhâḍi'na
 - d. Bupati asoradhân paḍâ Bupatina
3. Sala sèttong syaraddhâ èssèna sorat, kajhâbhâna
 - a. Bhâsana kodhu anḍhâp asor
 - b. Tolèsan/ ketighân kodhu bhersè tor bhâghus
 - c. Dhâlubângnga kodhu ana-bârna
 - d. Alamaddhâ kodhu terrang
4. Bujuddhâ sorat mètorot bhângonna, bâḍâ
 - a. bujud loros
 - b. bujud pandâ'
 - c. bujud sè bilu'
 - d. sè lerres a sareng c
5. Sè èmaksod sareng Kop sorat, èngghi panèka
 - a. èssèna sorat
 - b. bhil-ombhullâ sorat
 - c. bhâsana sorat
 - d. tojjhuwânna sorat

6. Sè èmaksod sareng salam pamokka' neng sorat, akadhi
 - a. Saka' dinto pamator ...
 - b. Assalamu'alaikum wr,wb.
 - c. Asareng sadhâjâ kahormadhân
 - d. sè lerres b sareng c
7. Sè èmaksod sareng "okara pamokka' " neng sorat, akadhi
 - a. Merdeka
 - b. Parkara kabâdâ'ân kaula
 - c. Bhuru samangkèn kaulâ sempat
 - d. sè lerres b sareng c.
8. Sorat rasmè, èngghi panèka sorat
 - a. sorat "antar" organisasi
 - b. sorat satarètanan
 - c. sorat sabhâlâ'ân
 - d. sorat sakanca'an
9. Sorat rasmè kodhu aghânḍhu'
 - a. bujuddhâ sorat *block style*
 - b. bujuddhâ sorat *indented style*
 - c. kop sorat
 - d. paḍâ lerres
10. Sorat rasmè maghut ghunana, akadhi
 - a. sorat kapotosan
 - b. sorat parènta
 - c. sorat ngomèr
 - d. paḍâ lerres

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres!

1. Sorat sè èkèrèm sakanca'an èsambhât sorat ponapa?
2. Èyatorè serrat contona Kop sorat!
3. Ponapa'an saos sosonanna sorat pribadi?
4. Ponapa'an saos sosonanna sorat rasmè?
5. Pasèrqa sè kodhu nèken neng sorat rasmè?

Èssèna Atè

Manabiorèngngangghitsastrapanèkaèstona
maḍâpa' èssèna pangghâliyânna.
Èssèna pangghâliyân panèka bâḍâ
sè ghumbhirâ bâḍâ jhughân sè
sossa. Manabi ghumbhirâ panèka
kodhu èsokkorè. Sabâb manabi
èsokkorè tantona bhâkal ètambâi
sareng Sè Kobâsa. Sabhâligghâ manabi
ta' èsokkorè tantona bhâḍhi kèngèng
sèksa ḍâri Sè Kobâsa.

www.

Pertanyaan Pemantik

1. Ponna lalongèt pamèka?
2. Pona'ân macemma 'lalongèt pamèka?
3. Pona parèbhâsân panèka?
4. Pona ghunana lalongèt pamèka?
5. Kaḍimma sampèyan onèng mangghi'i lalongèt pamèka?
6. Pona ghunana parèbhâsân panèka ka morèt?

Ca'-oca' Parlo:

1. Lalongèt
2. Parèbhâsân
3. Saloka

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi lalongèt
2. Peserta didik mampu menentukan kosakata baru dalam lalongèt
3. Peserta didik mampu menemukan informasi atau beberapa pernyataan dalam lalongèt.
4. Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat dari lalongèt.
5. Peserta didik mampu mempresentasikan hasil lalongèt.
6. Peserta didik mampu menulis lalongèt berdasarkan pengalaman pribadi dan kehidupan sehari-hari, menggunakan onḍhaghân bhâsa serta bhâsa lalongèt.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

Èyatorè pèyarsa'aghi patètè tor nalèka ghuruna otabâ kancana sampèyan maos jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Ngaèmodhi Polè Lalongèt

Lalongèt panèka bâgiyân dâri sastra Madhurâ. Lalongèt asallèpon dâri oca" *longèt* sè èrangkep aḍâ" aobâ swara dhâddhi *lalongèt*. Longèt anḍi' artè pènter otabâ pèlak bây-ghâbâyân. Dhinèng sè tamaso' dâ' lalongèt bâḍâ 11 macem èngghi panèka:

- Parèbhâsan
- Bhâk-tebbhâghân
- Okara kakanthèn
- Bhângsalan
- Rora bhâsa
- Kèrata bhâsa
- Èbhârât
- Saloka
- Parlambhâng
- Oca' sarojâ
- Oca' camporan tabhâlik

Parèbhâsan

Parèbhâsan èngghi panèka okara se èyangghit sareng para seppo, samacem oca" parsemmon, sè marlowaghi artè. Dhinèng èssèna otabâ artèna, bâḍâ sè aghânḍhu"bâburugan beccè", badâ jhughân sè noddhuwaghi kabâḍâ'ân.

Dhinèng contona parèbhâsan akadhi è bâbâ panèka.

1. Abâ' kèsa cèthak gherrâng artèna abâ' mèsken sareng bhuḍhu.
2. Abâ' sampayan artèna ngaghem rasoghân ponapa'a bisaos pantes.
3. Abedḍhâ' è ḍâlem aèng artèna alampa'aghi lalampan sè ta' aghuna.
4. Abinè alakè artèna rajina dhâddhi rakana.
5. Abujâi saghârâ artèna ngajhâri ahlina.
6. Abunto' ebbhu' artèna tambâ abit tambâ majhu.
7. Abunto' tèkos artèna tambâ abit tambâ ta' saè.

8. Acaca ka cangghâ artèna ta' èpèrengngaghi.
9. Addhu semmo artèna ḍheb-aḍḍhebbhân.
10. Agâlâjâr artèna bhâsa kasar ka'angghuy orèng sè lako mèyos.
11. Aghâjâ' è pèngghirrâ somor artèna aghâjâ' dhâddhi ongghuwân.
12. Ajâm akotak tanḍâna atellor artèna sè aḍhâbu sè alako.
13. Ajâm bhuthak è alas artèna pangalamanna lèbâr.
14. Ajhuwâl bujâ ka Ghir Papas artèna ngajhâri ahlina.
15. Akaès acocco' artèna sè èḍhâ'âr ollèna samangkèn.
16. Akantha amaèn tembhung è ḍâlem bengko artèna tako' sala.
17. Akantha bhelling kaojhânan artèna ta' meḍḍhâs bâburughân.
18. Akanthâ cèna kaèlangan tèmbhângan artèna posang.
19. Akanthâ ghâlâta artèna ngampong ka tamoyya.
20. Akantha jhârân mowa' kor'an artèna ta' onèng ghunana bhârângnga.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Abâ' kèsa cèthak gherrâng artèna
2. Aghâjâ' è pèngghirrâ somor artèna
3. Akanthâ ghâlâta artèna
4. Ajhuwâl bujâ ka Ghir Papas artèna
5. Ajâm bhuthak è alas artèna

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. kèsà
2. gherrâng
3. ghâlâta
4. cangghâ
5. saghârâ

Lalampa'an 3

Èyatorè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka jhârbâ'âghi polè ka ghâlimpo' laèn!

Parèbhâsân panèka bânnya' macemma sè èghuna'aghi dâlem kaoḍi'ân rè-sa'arè. Parèbhâsân panèka akadhi è bâbâ panèka.

1. Bâḍâ tokka' bâḍâ ḍâi artèna ta' adhil.
2. Bâk-abâk bâcca manḍi sakalè artèna ta' nga-satengnga.
3. Bârâkay molè ka rabâna artèna èyallè ka dhisana.
4. Bellu' abunto' arè' artèna lècèn alè'ès è bingkèng alokaè pangghâliyân.
5. Bellu' alèmbâng artèna orèng jahat sè pènter buru.

B. Ngereng Maos

Èyatorè pèyarsa'aghi patètè nalèka ghuruna otabâ kancana sampèyan maos jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Parèbhâsân Sè Abujut Kèyasân

Sè èmaksot "gaya bahasa" èngghi panèka cem-macemma cara ka"angghuy ajhârbâ"âghi pèkkèran sareng pangghâliyân kalabân aghuna"aghi bhâsa, sè tojjhuwâna maèndhâ bhâsana orèng sè acaca, nyopprè masenneng atèna orèng sè mèrengngaghi.

Neng bhâsa Indonesia saos, bânnya"na "gaya bâhasa", korang langkong bâḍâ

20 macem sè segghut èghuna" aghi sareng saḍhâjâ pangangghit (pengarang, bahasa Indonesia.) akadhi è bâbâ panèka.

1. Alegor, èngghi panèka "gaya bahasa" sè maḍâpa" maksot ta" kalabân jhârna". Opamaèpon parbhânḍhingan sè aropa ghâmbhârân sè ḍâ"-panḍâ".

Akadhi: *"âri kasambu" na, abâ" na akantha angghu" ta" èpècè".*

2. Anafora, èngghi panèka "gaya bahasa" sè oca" otabâ okarana èsebbhut èli-bâli.

Akadhi:

Kabhâgusan sareng kajhubâ" ân panèka èpangghi" i bânnè neng alas sè seppè, bânnè neng tasè" sè nyalam malolo.

3. Klimaks, èngghi panèka "gaya bahasa" sè nodhuwâghi kabâḍâ" ân sè mamolanna jhâ-majjhâ, sè ahèrra sajân sara.

Akadhi:

"â"-a"â" na angènna ser-kalesserran, pas dhâddhi bhârât, "i-bu" ina dhâddhi kalangbusbus.

4. Antiklimaks, èngghi panèka "gaya bahasa" sè nodhuwâghi kabâḍâ" ân, sè mamolanna sara sè ahèrra sajân majjhâ.

Akadhi: *Mamolanna ojân ra"-bherreng, bit-abit rèse", "i-bu" ina pas terrang.*

5. Antitesa (antithesis), èngghi panèka "gaya bahasa" sè nodhuwâghi pa-ponapa sè agâmbhârâghi kabâḍâ" ân sè alalabânan otabâ sabhâligghâ.

Akadhi: *Rajâ – kènè" Mamolan – pongkasan Towa – ngo" â*

6. Apestrofa, èngghi panèka "gaya bahasa" sè èghuna" ghi ka" angghuy panyapa ka orèng laèn.

Akadhi: *Cangkranèngrat IV èsambhât jhughâ Sèdhingkep.*

7. Asosiasi, èngghi panèka "gaya bahasa" sè aḍhing- bhânḍhingngaghi pa-ponapa sareng bhârâng laèn. Biyasana aghuna" aghi oca": sapertè, mènangka, akantha, paḍâ so sareng laènna.

Akadhi: *Bâdhâna lanjhang pa" â so pangpang listrik.*

Matana èndhâ marabhut bintang portèka.

8. Euphemisme, èngghi panèka macemma "gaya bahasa" ka"angghuy ma"alos.
Akadhi: *Tang lèbun maskè ko"-rongko" tapè majhembhâr ka pèkkèr.*
9. Hiperbola, èngghi panèka "gaya bahasa" sè bêt-talèbêt lebbi.
Akadhi: *Sowârana maghun"hek bhumè.*
10. Ironi, èngghi panèka "gaya bâhasa" sè nyacat/ nyalè kalabân alos.
Akadhi: *"uh pacacana mara ghâlu" huk.*
11. Litotes, èngghi panèka "gaya bahasa" ka"angghuy mamajjhâ otabâ ma"alos oca".
Akaḍi: *Mon ngoca"a bhu"hu, "kana" jarèya coma korang pangalaman".*
Mon ngoca"na mèskèn = orèng ḍumè".
12. Metafora, èngghi panèka "gaya bahasa" sè nganḍhiyaghi pa-ponapa sareng sèttong hal amarghâ èyangghep bâḍâ sèpaddhâ bhârâng ka"tḍinto sè paḍâ.
Akadhi: *Mon Sitti rowâ pajhât kembhângnga kampong.*
Sholat rèya pangpangnga aghâma.
13. Metonimia, èngghi panèka "gaya bahasa" sè aghuna"aghi oca" sè ḍhâddhi ghântèna bhârâng sè èghâmbhârâghi.
Akaḍi: **Jarum bânnè Gudang Garam. (contoh jangan rokok)**
14. Paradoks: èngghi panèka "gaya bahasa" sè katonna alalabânan sareng pamangghina kabânnya"anna orèng, tapè saèstona aghânḍhu" pa-ponapa sè lerres.
Akadhi:
Kamar"ika"an panèka saèstona ngèket mongghu bhângsa Indonesia (maksoddhâ manabi ampon mardhika tanto èson ator-an-atoran /"hâng-on"hâng sè ngator bhângsa "âlem anaghârâ).
15. Perifrase: èngghi panèka "gaya bahasa" sè ngobâ frase sè lanjhang èpadhâddhi frase sè paḍâ".
Akadhi: *Ali asakola neng Kota Kembang (maksoddhâ Kottha Bandung).*
16. Personifikasi, èngghi panèka "gaya bahasa" sè ngangghep bhârâng matè thâ-kanthâ"a oḍi".
Akadhi: *Angèn bây-kerbâyan nyapa sèngko" neng ghir sèrèng Talang.*

17. Pleonasme, èngghi panèka "gaya bahasa" sè sèpadḍhâ bi-talebbi tor kalèro.

Akadhi: *Para Bapa"-bapa", para èbhû-èbhû, sè bhâdhân kaulâ amoljâ"âghi.*

18. Simbolik, èngghi panèka "gaya bahasa" sè aghânḍhu" parlambhângnga pat-sèpatta kèbân, bu- tombuwân otabâ râng-bhârâng laèn sè matè, èbhânḍhingngaghi sareng sèfatta manossa.

Akadhi: *Pangakanna marabhut colo" songay.*

19. Sinedokhe: èngghi panèka "gaya bahasa" sè nyebbhut sèttong bâgiyân kalabân maksod sadhâjâna otabâ sabhaligghâ.

Akadhi: *Indonèsia makala Malaysia è bâkto addhuwân tembhung.*

20. Sinisme, èngghi panèka „gaya bahasa" sè aghânḍhu" parsemmon sè samar.

Akadhi : *Orèng ghunong na"nong bâto kalètthak (maksoddhâ: orèng dhisa).*

21. Sarkasme: èngghi panèka „gaya bahasa" sè nyalè kantos nyakè"è atè.

Akadhi: *Dhâddhi orèng jhâ" jâ-marajâ cèthak (maksoddhâ: jhâ" "hâk-magen" hâk).*

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Alegori, èngghi panèka
2. Sarkasme, èngghi panèka
3. Simbolik, èngghi panèka
4. Pleonasme, èngghi panèka
5. Personifikasi, èngghi panèka

Lalampâ'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. marabhut

2. ghunong na'nong
3. colo' songay
4. parsemmon
5. magenḍhâk

Lalamp'a'an 3

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè tor ajhârbâ'âghi sabâbbhâ sareng Pangghibhâddhâ!

1. Parèbhâsan, saloka mongghu orèng Madhurâ patot èkaèmanè tor èghuna"aghi, ajjhâ" kantos èlang/mosna.
Polana
Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka
2. Ghi" bâḍâ orèng Madhurâ sè ta" ghumatè tor ta" èjâb ḍâ" parèbhâsan, saloka sareng samacemma.
Polana
Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka
3. Sanaos bâḍâ"ân orèng Madhurâ sè aghuna"aghi, namong anghuyânnèpon ta" sorop sareng maksod tojjuwân sè èkakarep.
Polana
Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka

C. Ngereng Abu-Ḍhabu

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Parèbhâsan Ḍâlem Kaoḍi'ân

Parèbhâsan èngghi panèka okara sè aghânḍhu" parsemmon (oca" kèyasan) sè

ètoujuwâghi dâ" têngka polana orèng otabâ parkara sèttong kaḍhâddhiyân otabâ kabâḍâ"ân.

Conto:

Mongghu ka orèng

- Wa-towa ajâm, artèna sajân towa sajân atambâ raddhin.
- Akal maḍin, artèna kal-ngakalè orèng laèn nyopprè ollèya hasèl.
- Bhuthak è alas, artèna orèng sè bânnyâ" pangalamanna.

Mongghu dâ" kabâḍâ"ân

- Ngabbherrâ tâ" têngghi akoro"a ta" ḍâlem, artèna ta" anḍi" ka kobâsa"an sama sakalè.
- Aḍântè" ghattana bâto, artèna tos-ngantos pa-ponapa sè ta" tanto hasèlla.
- Aèng oḍi", artèna aèng sè aghili terros taḍâ" nambhârâ" nèmorra.

Ampon ḍhâddhi kabiyasa"an mongghu orèng Madhurâ ḍâlem kaoḍi"ân rè-sa"arè, ta"onèng acaca kasar ka orèng laèn, tapè aghuna"aghi partèngka sareng ator sè anḍhâp asor. Artèna, orèng Madhurâ ta"onèng acaca ḍhâk-bâḍḍhâghân, tapè aghuna"aghi cara sè langkong parjhughâ klabân oca" sè alos. Sala sèttong cara sè èghuna"aghi orèng Madhurâ ka"angghuy nyapa, otabâ manglo orèng laèn, aghuna"aghi parèbhâsan. Orèng sè èsemmonè ghellâ" tanto ngartè ponapa sè èmaksod.

Nyapot Orèng Rèmbi'

Bu" Sitti : Assalamu"alaikum! Ghâlânong pangapora!

Bu" Satun : Wâ"alaikum salam! Èyatorè lèngghi. Bâddhinna sampèyan, Bhuk! Aḍu ma"rajâ ombâ", bhârât angèn èyanjul ka jâ-ḍâjâna?

Bu" Sitti : Èngghi, Lè"! Ma"lum, taḍâ" paḍi kèpa" ècocco" mano"! Kaulâ samangkèn èghântong têngghi èbhendem ḍâlem, èsebbhiḍhâ taḍâ" monyèna, èyobbhârâ taḍâ" bâuna. Sajjheghâ Ka" Emmas adhingghâl omor, kabâḍâ"ân kaulâ samangkèn kadhi panèka! Saporana, bisaos. Bhuru mèreng jhâ" sampèyan katamoyan. Parobâ Lè"?

Bu" Satun : Èngghi Bhuk. Ampon ðhâddhi tolès tanangnga saðhâjâna orèng, manossa namong ðhârma.

Ðu, ma" cè" mardulina, sampèyan Bhuk! Mèyarsa ðâri pasèra jhâ" Jebbhing Satun kaloghâsân. Alhamdulillah, Bhuk! Kalerressân sè obâsa aparèng kacong. Ðhâddhi ampon aromasa towâ ongghu manabi ghâdhuwân kompoy!

Bu" Sitti : Mèreng neng pasar, jhâ" sampèyan ampon ngaghungè bâjâ. Ca"èpon cap-cabhân rèng seppo konana, Lè"! Taðâ" kerbhuy berrâ" ka tanðu"!

Bu" satun : Lerres, Bhuk! Manabi ampon ghâdhuwân kompoy, na"-poto ampon ka"alèngan, bhâ" lerressa, Bhuk!

Bu" Sitti : Èngghi, pajhât lerres. Kompoy kaulâ saðhâjâ lalèma". Namong taðâ sè èkapolonga. Ma"lum ana" kaulâ sè wâ"-towâ"an, sajjheggghâ èyangkat pongghâbâ neng Bank Jatim, ta" èpangghi celleng polo"na. Jhâ"-sakejjhâ" èyallè ka kottha laèn.

Bu" Satun : Èngghi, Bhuk! Sampèyan maso" pojhur. Bisa nganyè sabbbhân bulân ðâri trapottrana. Kompoy lakè" kasorang panèka moghâ bâðâ paè" ðârâna, kantos dhibâsa èparèngana lanjhang omor. Ðhâddhiyâ ana" èbitong ghânep, èbirjhi" ghânjhil.

Bu" Sitti : Amin, Lè"! Moghâ akor sareng pamojhina para seppo. Nyabis têngal, Lè"! Namong sakonè" pamoghi ka na" Satun moghâ ètarèma klabân èhlas. Ampon nyara, Lè"! Pas terrosa! Assalamualaikum!

Wâ"alaikum salam!

Neng ðhâ-kandhâ è attas bâðâ pan-saponapan okara sè èghâris è bâbâna. Okara ghâpanèka nodhuwâghi okara sè aghândhu" parsemmon otabâ kèyasan.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Wa-towa ajâm, artèna

2. Akal Mađin, artèna
3. Ađântè" ghattana bâto, artèna
4. Ngabbherrâ tâ" têngghi akoro"a ta" đâlem, artèna
5. Aèng ođi", artèna

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papađânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. èlang
2. èpakompol
3. èghâris
4. parsemmon
5. moghâ

Lalampa'an 3

Èyatorè jhârbâ'âghi polè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka ka ghâlimpo' laèn!

Nyopprè ta" èlang/obus bâđâna parèbhâsan sareng saloka, saèna èpakompol, lajhu èpadhâddhi buku. Ta" sadhâjâ èssèna parèbhâsan panèka akor sareng kabâđâ"ân samangkèn. Bâđâ jhugâ parèbhâsan sè ta" akor sareng kabâđâ"ân samangkèn.

Akadhi contona parèbhâsan è bâbâ panèka:

- Nambhâ" ghilina aèng, artèna: Nyacat nyalè partèngkana para laluhurra
- Mon ajâm ghi" enđâ"a ka jhâghung, artèna: Ènđâ" ngala" sogo" / sowâp/ satorok
- Potè tolang so potè mata, ango"an potè tolang, artèna: ango"an matè ètèmbhâng malo.

D. Ngereng Nyerrat

Maos patètè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka tor jâwâb pètanyana!

Aghuna'aghi Parèbhâsan

Neng dhâ-kandhâ è attas bâdâ pan-saponapan okara sè èghâris è bâbâna. Okara ghâpanèka nodhuwâghi okara sè aghândhu" parsemmon otabâ kèyasan.

1. Rajâ ombâ" bhârat angèn èyanjul ka jâ-dâjâna, artèna: Ma" bhuruwâna mangghi"i/nemmonè, tamaso" oca" kèyasan.
2. Taḍâ" paḍi kèpa" ècocco" mano", artèna: Orèng ta" anḍi" taḍâ" nangghâ"/ta"èkennalè, tamaso" ḍâ" oca" kèyasan.
3. Èghântong têngghi, èbhenḍem ḍâlem Èsebbhiḍhâ taḍâ" monyèna Èyobbhârâ taḍâ"bâuna, artèna: Orèng sè cè" apessa tor nèspa.Tamaso" ḍâ" parèbhâsan.
4. Sampèyan "katamoyan", Oca" katamoyan mènangka oca" kèyasan jhâ"orèng ghèllâ"è compo"na bâdâ sè alahirraghi.
5. Manossa namong dhârma, (panèka tamaso" ḍâ" kompolanna saloka), artèna: manossa namong ngadhâdhi (atarèka), sè nantowâghi Allah sè Kobâsa.
6. Taḍâ" kerbuy berrâ" ka tanḍu", artèna: taḍâ" orèng towâ berrâ" nangghung na"poto, tamaso" ḍâ" parèbhâsan.
7. Ta"èpangghi celleng polo"na, artèna : pongghâbâ sè jhâ"-sakejjhâ" èyallè kennengngan kalakowanna. Panèka maso" parèbhâsan.
8. Nganyè sabbhân bulân, (Bânnè parèbhâsan tapè kèyasan), artèna: narèma kèrèman ḍâri tra-pottrana.
9. Paè" ḍârâna, kèyasan, artèna: sèhat salanjhângnga
10. Èbitong ghânep, èbirjhi" ghânjhil, artèna: orèng sè èkaparlo orèng laèn. Panèka parèbhâsan.
11. Nyabis têngal, oca" kèyasan, artèna: nanamoy ta" lè-ollè.

Lalampa'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Rajâ ombâ" bhârat angèn èyanjul ka jâ-dâjâna artèna
2. Taḍâ" paḍi kèpa" ècocco" mano" artèna
3. Èghântong têngghi, èbhenḍem ḍâlem èsebbhiḍhâ taḍâ" monyèna èyobbhârâ taḍâ"bâuna artèna
4. Taḍâ" Kerbuy berrâ" ka tanḍu" artèna
5. Èbitong ghânep,èbirjhi" ghânjhil artèna

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. anyè
2. têngal
3. ngadhâdhi
4. èbirjhi"
5. mangghi"i

Lalampa'an 3

Èyatorè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka jhârbâ'âghi polè ka ghâlimpo' laèn!

1. Embi' ambhâ ka pakarangan artèna tamoy mataḍâ' ka'angka'an.
2. Èlompa' dhunnya artèna soghi namong cerrè'.
3. Èlompa' nakso artèna norodhi naksona.
4. Ètapok èkala' oḍhengnga artèna rogi li-bâliyân.
5. Ètèk sè atellor ajâm sè ngèrremmè artèna abâ' sè usaha orèng sè mondhut hasèlla.

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambu mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. Bhâbhâsan = parèbhâsan
2. Ca''-oca''an = cap-ocabhân
3. Kaèndhâ''ân = nyennengngaghi mongghu panèngalan sareng pamèrengngan
4. Patot = parlo, pantes
5. Èkaèmanè = èkaromatè
6. Kantos = sampè''
7. Èlang = mosna
8. Ghâtè = parduli, èjâp
9. Bâḍâ''ân = sabâgiyân
10. Marghâ = sabâb, polana
11. Ma''na = artè

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorrâgghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyâjhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Hakèkaddhâ parèbhâsân		
2. Contona parèbhâsân mongghu manossa		
3. Contona parèbhâsân mongghu kèbân		
4. Tatengngerra serrat pribadi		
5. Contona parèbhâsân mongghu ka alam		
6. Aghuna'aghi parèbhâsân		

ASESMEN Sumatif 5

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. Neng ragam bahasa, bâḍhâ birjhi"ân parkara onḍhâgghâ bhâsa. Sè tamaso"onḍhâgghâ bhâsa akadhi
 - a. bhâsa enjâ" iyâ
 - b. bhâsa engghi enten
 - c. bhâsa èngghi buntèn
 - d. saḍhâjâ lerres
2. Sè èmaksod sareng "gaya bâhasa" neng bhâsa Madhurâ, akadhi
 - a. sorot sandherra oca"
 - b. lalabânnâ oca"
 - c. oca" kèyasan
 - d. ejhâ"ânnâ oca"
3. Parèbhâsan anḍuri panḍân artèna
 - a. enḍâ" mènâ ta" ènḍâ" mon èpèntaè
 - b. mon acaca salang calè
 - c. mon akanca kodhu pa"akor
 - d. enḍâ" ècacaè lamon pegghel
4. Parèbhâsan Èlompa' dhunnya artèna
 - a. soghi namong cerrè'
 - b. mon acaca salang calè
 - c. mon akanca kodhu pa"akor
 - d. enḍâ" ècacaè lamon pegghel
5. Parèbhâsan Èlompa' nakso artèna
 - a. soghi namong cerrè'
 - b. mon acaca salang calè
 - c. norodhi naksona
 - d. enḍâ" ècacaè lamon pegghel
6. Parèbhâsan Ajhuwâl bujâ ka Ghir Papas artèna
 - a. soghi namong cerrè'
 - b. mon acaca salang calè
 - c. norodhi naksona
 - d. ngajhâri ahlina

7. Parèbhâsan akaès acocco' artèna

a. soghi namong cerrè'	c. norodhi naksona
b. mon acaca salang calè	d. ollèna cokop sa ar

8. Parèbhâsan Ètapok èkala' oðhengnga artèna

a. soghi namong cerrè'	c. norodhi naksona
b. mon acaca salang calè	d. rogi li-bâliyan

9. Parèbhâsan Bhuthak è alas artèna

a. soghi namong cerrè'	c. norodhi naksona
b. lèbâr pangalaman	d. enḍâ" ècacaè lamon pegghel

10. Parèbhâsan abâ' sampayan artèna

a. soghi namong cerrè'	c. norodhi naksona
b. mon acaca salang calè	d. ngaghem ponapa'a pantes

B. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân lerres!

1. Bâḍâ tokka' bâḍâ ḍâi artèna

2. Bâk-abâk bâcca manḍi sakalè artèna

3. Bârâkay molè ka rabâna artèna

4. Bellu' abunto' arè' artèna

5. Bellu' alèmbâng artèna

Nabur Kabhâghusân

Kaulâ sarèng sampèyan sadhâjâ panèka kodhu mabânnya' lalampa' saè. Lalampa'an saè panèka bânnè namong sa'arè, òua arè bisaos namong èpakon sa nya'-bânnya'na. Sè palèng bânnya' nabur kasaèyyan panèka sè palèng saè. Manabi sampèyan

www.....

abhâdhi kasaèyyan panèka ta' kèngèng ètong-bitong èkaèmodhi. Manabi ètong-bitong panèka ta' èhlas. Manabi ta' èhlas, panèka kèngèng maèlang kabhâghusân. Sè palèng ta' saè manabi ampon maso' ka alemman. Lalampa'an panèka kodhu sènglaè

Pertanyaan Pemantik

1. Ponnapa tembhâng macapat pamèka?
2. Ponapa'an macemma tembhâng macapat pamèka?
3. Ponapa ghunana tembhâng macapat ?
4. Ponapa sampèyan onèng mèyarsa tembhâng macapat?
5. Pasèra sè nembhâng?
6. Ka'ðimma sampèyan mèyarsa tembhâng macapat?

Ca'-oca' Parlo:

1. Tembhâng macapat
2. Nabur kasaèyyan

Tujuan Pembelajaran

1. Peserta didik mampu mengidentifikasi informasi teks tembang macapat.
2. Peserta didik mampu menganalisis unsur teks tembang macapat.
3. Peserta didik mampu menentukan kosakata baru dalam teks tembang macapat.
4. Peserta didik mampu menemukan informasi atau beberapa pernyataan dalam teks tembang macapat.
5. Peserta didik mampu menemukan makna tersurat dan tersirat dari teks tembang macapat.
6. Peserta didik mampu menulis teks tembang macapat berdasarkan pengalaman pribadi dan kehidupan sehari-hari, menggunakan onghâghân bhâsa serta bhâsa lalongèt.

A. Ngereng Meyarsa'aghi

È kellas sabellulnna sampèyan ampon èparèngè pangaonèngan sareng kalongèdhân tembhâng macapat. Panèka nyopprè sampèyan pènal tor kèngèng bâburughân sè saè sè bâdâ è dâlem tembhâng macapat. Kalongèdhân sè ampon para" èlanga aropa tembhâng macapat sè jhughân èsebbut mamaca, panèka ghi" jhâman dhimèn aropa pamaosan bâburughân beccè" otabâ carèta sè aèssè tolaḍhâ sè èmaos kalabân ètembhângngaghi. Bhân-sabbhân tembhâng, akadhi maskumambang, sènom, dhurma, artatè, salangèt, kasmaran, sareng èn-laènèpon paḍâ bâdâ laghuna bâng-sèbâng. Bâkto tembhâng èmaos, bâdâ sè ètoro"è solèng, bân sabâgiyân polè ètoro"è ghenḍhing tabbhuwân. Sè sapanèka ka"angghuy kèngèng abhânto orèng sè mamaca.

Tembhâng macapat sè bâdâ è Madhurâ macemma bâdâ sanga" èngghi panèka:

1. Artatè	6. Pangkor
2. Maskumambang	7. Dhurma
3. Sènom	8. Mèjhil
4. Kasmaran	9. Pucung
5. Salangèt (Kènanthè)	

Bâdâ polè tembhâng tamaso" tembhâng tengnga"an èngghi panèka:

1. Jurudemong
2. Wirangrong
3. Balabak
4. Ghâmbu
5. Maghâttro
6. Tembhâng Liwung sareng Pattrayuda maso" tembhâng Salisir. Dhinèng tembhâng sè èsambhât Giriso tamaso" ḍâ" tembhâng rajâ.

Anangèng tembhâng tengnga"an, tembhâng Salisir sareng tembhâng rajâ ghâpanèka è Madhurâ rangrang èghuna"aghi, cokop tembhâng macapat sè sasanga'.

Akor sareng jhâjhârbâ"ân neng kellas VII jhâ" tembhâng macapat sè ngangghit para Waliyullah èngghi panèka:

1. Sunan Kalijaga ngangghit tembhâng Artatè (Dandanggulo)
2. Sunan Muria ngangghit tembhâng Sènom
3. Sunan Bonang ngangghit tembhâng Dhurma
4. Sunan Giri ngangghit tembhâng Kasmaran tor Pucung, jhughân
5. Sunan Kudus ngangghit tembhâng slangèt, Pangkor, Mèjhil tor Maskumambang

Manabi nalèktèghi tembhâng asal dâri parasunan ampon tanto bhâsa sè èghuna" aghi bhâsa jhâbâ kona (jhâbâ kabi/ Kawi). Tembhâng ghâpanèka manabi ètembhângngaghi è Madhurâ, sè mèrengngaghi tanto bânnya" ta" ngartè ponapa èssèna carètana. Mèla èbâkto tembhâng ghâpanèka ètembhângngaghi è Madhurâ parlo bâdâ orèng sè pènter negghessè / ngartè" è èssèna tembhâng. Orèng sè negghessè panèka èsambhât tokang tegghes otabâ panegghes. Sè biyasa kalampan sa" amponna sè nembhâng ambu, larès tokang tegghes negghessè ponapa èssèna/ artèna bhâsa sè ètembhângngaghi. Ambuna orèng nembhâng ka" angghuy èma" naè, èsambhât pegghâ" na ghâttra. Bhân-sabbhân macemma tembhâng pegghâ" na ghâttrana ampon ètantowaghi.

Samangkèn ngèrèng talèktèghi sala sèttong tembhâng macapat Maskumambang, laghuna èyangghit sareng Sunan Kudus, dhinèng syair ampon èyakorraghi dâ" bhâsa Madhurâ. Manabi ampon aghuna" aghi bhâsa Madhura ta" mabi panegghes.

Maskumambang

Sl. Pt. M 1 = 6

4	4	4	12	1	2	3	1	1	5	5	4
Som-	Pek	a-	tè	ras-	sa	ber-	râ"	sè	mèk-	kèr-	rè,
1	2.	2		3.	2.	1.					
Tè-	bhâ-	Na		pok-	pa-	ra,					
5	4.	3		2	3	3	2	1.			
Kang-	Ghuy	jhâ-		Jhâk	ko-	wat	a-	tè,			
1	2	3		4.	3	2	4	3.			
Sè-	A-	Ghung		man-	dhâr	bel-	lâ-	sâ.			

Ka"angghuy bisa alaghuwâghi tembhâng kalabân cara maos notasi otabâ nèrowè dâ" ka orèng sè ampon pènter nembhâng. Dhinèng pandhumanna notasi (masangè angka) kadhi sè kasebbhut è attas, panèka bâdâ sè èsambhât (cara) Sariswara, bâdâ polè cara Kepatihan. Manabi ngennodhi "ghenḍhing" otabâ tembhâng langkong saè aghuna" aghi cara Kepatihan.

Sè è maksot notasi Sariswara sareng kepatihan akadhi:

Conto notasi Sariswara:

	1	2	3	4	5	6	7
È maos :	Do	re	Mi	Fa	sol	La	Si

Conto notasi kepatihan:

	1	2	3	4	5	6	7
È maos :	Jhi	Ro	Lu	pat	mo	nem	Pi

Mèla sowarana orèng nembhâng sè sambhât laras èyakorraghi dâ" monyèna/larassa tabbhuwân. Dhinèng sowara/ laras sè bâdâ è tambbhuwân ghenḍhing panèka baḍâ ḍumacem èngghi panèka *laras salèndro* sareng *laras pèlok*. Bâdâ jhughâ laras *Bhem* mamong rangrang è ghuna" aghi.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Èparèngè pangaonèngan sareng kalongèdhân tembhâng macapat panèka nyopprè
2. Mamaca, panèka ghi" jhâman ḍhimèn aropa pamaosan bâburughân beccè" otabâ carèta sè aèssè
3. Bâkto tembhâng èmaos, bâdâ sè ètoro"è solèng, bân sabâgiyân polè ètoro"è ghenḍhing tabbhuwân ka"angghuy....
4. Sowarana orèng nembhâng sè sambhât
5. Laras sè bâdâ è tabbhuwân ghenḍhing panèka baḍâ ḍumacem èngghi panèka

Lalampa'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. laras
2. panegghe
3. nèrowè
4. alaghuwâghi
5. ètoro'è

Lalampa'an 3

Èyatorè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka jhârbâ'âghi polè ka ghâlimpo' laèn!

Èyatorè talèktèghi artèna ca'-oca' è bâbâ panèka:

1. Kalongèdhân = kapènterran
2. èjhârbâ"âghi = èterrangngaghi
3. èpertè = èpèyara, èrabât.
4. èpèyara = èrabât.
5. bâburughân beccè" = pngajhârân beccè".
6. tolaḍhâ = conto sè patot ètèro, tontonan.
7. èlantor = èrot-torot, èyocol.
8. ta" è èjâbhi = ta" èpèkkèrè, ta" èparduli.
9. panegghe = tokang tegghes
10. kalampan = kalako

B. Ngereng Maos

Parlo èkaonèngè bhân-sabbhân tembhâng ghâḍhuwân bâtek (watak) bâng-sèbâng, bâtek tembhâng panèka kodhu èyakorraghi sareng kabâḍâ"ân sè bâḍâ. Dhinèng è bâkto kabâḍâ"ân sossa sè alantaran kabâḍâ"ân rè-sarèyan otabâ pèkkèran ghi ta" mangghi sèghegghâ otabâ bâkto alolongan ta" mangghi sè ètojju, akor manabi aghuna"aghi tembhâng Maskumambang. Sabâb tembhâng Maskumambang panèka ghâḍhuwân bâtek prèhatèn, sanget sossa, ngerres. Manabi kabâḍâ"ân sossa aghuna"aghi tembhâng Durma panèka ampon ta" akor, sabâb tembhâng Durma artèna macan, akor manabi èghuna"aghi èbâktona anakso, seḍḍhi, otabâ kabâḍâ"ân perrang. Sapanèka sè èmaksot bâtegghâ tembhâng.

Dhinèng bâtegghâ tembhâng macapat sè sasanga" kadhi è bâbâ panèka:

No.	Nyamana Tembhâng	Artèna	Bâtegghâ
1.	Artatè	L e m m e s , mamanès	Palèng parjughâ èbhâḍhi pamokka"na carèta. È nga- tengnga"anna, otabâ è pongkasanna carèta èngghi saè jughân. Èghuna"aghi ajhârbâ"âghi bâburughân, èngghi sanget saè.
2.	Maskumambang	Bhâng-kem- bhângan	Sanget akor ètembhângngaghi bâkto kabâḍâ"ân rè- sarèyan otabâ pèkkèran ghi ta" mangghi sèghegghâ otabâ bâkto alolongan ta" mangghi sè ètojju.
3.	Senom	P o p o s s a ḍâunna assem	Ka"angguy bâburughân bân kabhâḥènan sè aghânḍhu" bânnya" parsemmon.
4.	Kasmaran	K a s e m s e m , ktrèsna"an	Angghuyâ kagândrungan/bur-lèburân katarèsna"an kasossaan prèatèn.
5.	Kènanthè/Salangèt	Kanca kanthè	Ka"angghuy"bâburughân", "karokonan"
6.	Mèjhil	Kalowar	Angghuyâ kagândrungan/ bur- lèburân, alolongan.

7.	Pangkor	Bunto"	Akor bâkto ngadhebbhi parpadhun perang.
8.	Durma	Macan	Angguyyâ èbâktona anakso, seddhi, dhâddhina perrang
9.	Pucung	Kalowa" - bâk-abâk rarèngennan	Biyasana èghuna"aghi è bhâk-tebbhâghân.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Manabi bâbâtegghâ tembhâng Artatè èngghi panèka
2. Manabi bâbâtegghâ tembhâng Maskumambang èngghi panèka
3. Manabi bâbâtegghâ tembhâng Sènom èngghi panèka
4. Manabi bâbâtegghâ tembhâng Kasmaran èngghi panèka
5. Manabi bâbâtegghâ tembhâng Salangèt (Kènanthè) èngghi panèka

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. bâbâtegghâ
2. alolongan
3. lantaran
4. kalowar
5. ghâḍhuwân

Lalampa'an 3

Èyatorè jhâjhârbâ'ân è bâbâ panèka jhârbâ'âghi polè ka ghâlimpo' laèn!

Manabi ampon èkaonèngè bhâb bâtegghâ tembhâng macapat ngèrèng tembhâng Maskumambang è bâbâ panèka talèktèghi dâri ca"-oca"/ syairrèpon!

M A S K U M A M B A N G

Mon nyarowan ratona bânne ngè-rèngè,
Masthèna nyarowan,
Tao sè èkabhutowè,
Bi" ana" maghâsarèna.

C. Ngereng Abu-Dhabu

Bhân-sabbhân tembhâng bâdâ atorana / kaidah sè ampon ètantowaghi. Katantowan ghâpanèka ta" kèngèng èyobâ. Sabâb manabi èyobâ pas ta" akor polè sareng sokklana. Atoranna tembhâng èngghi panèka bâdâ sè ènyamaè Paddhâ, guru bilangan, guru laghu, sareng paddhâ anḍhegghân.

1. Paddhâ dâlem tembhâng.

Sè èmaksot paddhâ neng è tembhâng èngghi panèka bâdâna bhâris/bhiri dâlem tembhâng otabâ èsambhât ghâttra. Bâdâ sè 4 ghâttra, 6 ghâttra, bâdâ sè 7bhiri, 9 bhiri. Dhâddhi bhân-sabbhân tembhâng kadhâddhiyân dâri pan-saponapan ghâttra otabâ bhiri/bhâris.

Conto tembhâng sè bâdâ 4 ghâttra/bhiri akadhi:

Aḍu ana" kènga"ana ongghu atè,
Jhujhur rèya moljâ,
Ḍâ" bhâdhân ta" amberrâ"i,
La-mala ḍhâmmang kèbâna.

Bâdâ 4 bhiri = 4ghâttra

2. Ghuru bilângan dâlem tembhâng

Sè èmaksot ghuru bilângan neng tembhâng èngghi panèka bânnya"na keccap bhân-sabbhân ghâttra/bhiri. Bânnya"èpon keccap panèka kodhu pagghun, ta" kèngèng langkong otabâ korang. Tong-sèttonnga tembhâng ta" paḍâ.

Conto ghuru bilângan:

A-ḍu a-na" kè-nga"-a-na ong-ghu a-tè,	= 12 keccap
Jhu-jhur rè-ya mol-jâ,	= 6 keccap
Ḍâ" bhâ-dhân ta" am-ber-râ"-i,	= 8 keccap
La-ma-la ḍhâm-mang kè-bâ-na.	= 8 keccap

3. Ghuru laghu dâlem tembhâng

Sè èmaksot ghuru laghu neng è tembhâng èngghi panèka nyabâ'na sowara è pongkasanna/sowara sè palèng buḍina ghâttra. Bârnana sowara namong tatello': a – è – o otabâ â – i – u.

Conto ghuru laghu:

Aḍu ana' kènga'ana ongghu atè,	= è/i Jhujhur rèya moljâ, = a/â
Ḍâ" bhâdhân ta' amberrâ'i,	= è/i
La-mala ḍhâmmang kèbâna.	= a/â

4. Paddhâ anḍheggân

Sè èmaksot paddhâ anḍheggân èngghi panèka bânnya'na bhiri sè ampon tanto neng tembhâng.

Lalampâ'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Sè èmaksot paddhâ neng è tembhâng èngghi panèka
2. Sè èmaksot ghuru bilângan neng tembhâng èngghi panèka
3. Sè èmaksot ghuru laghu neng è tembhâng èngghi panèka

4. Sè èmaksot paddhâ andhegghân èngghi panèka
5. A-ḍu a-na" kè-nga"-a-na ong-ghu a-tè panèka bâḍâ ... keccap.

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. pongkasanna
2. paddhâ andhegghân
3. ènyamaè
4. atoranna
5. ghuru laghu

Lalamp'a'an 3

Èyatorè jhâjhârbâ"ân è bâbâ panèka jhârbâ"âghi polè ka ghâlimpo' laèn!

Manabi bâḍâ orèng bhâḍhi ngangghit tembhâng kodhu èmot ḍâ" sarat-sarat sè èkaparlo akadhi:

1. Ghuru laghu sareng ghuru bilângan,
2. Pegghâ"na ghâttra.
3. Bânnya"na Paddhâ / bhâris ḍâlem sèttong paddhâ andhegghân.
4. Bâtekkèpon tembhâng èngghi cocok sareng èssèna carèta,
5. Ca"-oca" sè èghuna"aghi ampon pèlèyan.

D. Ngereng Nyerrat

Akor sareng jhâjhârbâ"ân è attas, bhâb artèna sareng bâteggghâ bâng-sèbângnga tembhâng ampon moḍḍhâ, samangkèn nyopprè langkong jhârna" oladhi tor lampa"aghi sadhâjâ pakonnèpon!

Conto artè sè èghânḍhu" ḍâlem tembhâng :

Maskumambang

1. Aḍu ana' kènga'ana ongghu atè,
2. Jhujhur rèya moljâ,
3. Ḍâ" bhâdhân ta" amberrâ"i,
4. La-mala ḍhâmmang kèbâna.

Syair panèka mènangka pessenna orèng towa ḍâ" ana" potona, lantaran èkakobâtèrè ana" potona nyalèndhâ ḍâri tatakkrama beccè", ta" akor sareng adhâd parnata ponapa polè ta" akor sareng aghâmana. Mèla sapanèka syair tembhâng Maskumambang è attas aèssè bâburughân beccè".

Bhân –sambbhân tembhâng amanca bârna èssèna, bâḍâ aèssè bâburughân beccè", bâḍâ sè aèssè carèta para nabbhi (ka" aghâma"an), bâḍâ sè aèssè pangaonèngan bhâb kaoḍ"ân rè-sa"arè sareng salaènna.

Èyatorè talèktèghi syair Maskumambang è attas kalabân cara è bâbâ panèka:

1. Syair no. 1 aghânḍhu" artè: masènga" ḍâ" ka ana" bâkto oḍi" rè-sa"arè klabân tarongghu atè
2. Syair no. 2 aghânḍhu" artè: aparèng onèng ḍâ" ka ana" jhâ" tènka jhujhur mènangka tènka moljâ
3. Syair no. 3 aghânḍhu" artè: manabi ampon atatènka jhujhur ḍâ" bhâdhân ta" berrâ" otabâ ta" anḍi" sangghâ roghi.
4. Syair no. 4 aghânḍhu" artè: la-mala ḍhâmmang artèna salaèn ta" anḍi" sangghâ roghi neng rè-sa"arèna, apolong sakanca"an otabâ sareng orèng laèn èkalèburi, ta" èkacalè otabâ ta" kantos èrasanè jhubâ"na.

Manabi ampon èpangghi artèna bhân-sabbhân bhiri, ampon ghâmpang jhughâ ka"angghuy ngaonèngè artè èssèna tembhâng ghâpanèka.

Panyedḍhâ" I

Maos pajhejjher tor jhârna" kantos sampèyan ngartè ḍâ" maksot sareng artèna syair tembhâng ghâpanèka. Manabi bâḍâ oca" otabâ okara sè ta" èkangartè èyatorè cathet

ka"angghuy è sarè ponapa artèna otabâ maksottèpon. Akor sareng cara sè ampon bâḍâ neng syair tembhâng è attas ampon bisa èyobâ ḍâ" ghâncaran.

Dhâddhina akadhi:

Manabi ratona aropa nyarowan, masthèna ra"yattèpon nyarowan jhughâ. Manabi ratona aropa manossa, tantona ra"yattèpon aropa manossa jhughâ, ta" kèra aropa mahlok sè bhidhâ sareng ratona. Sadhâjâna ka"angghuy ngaonèngè ponapa sè èkaparlo, èkabhuto sadhâjâ maghâsarèna/ra"yattèpon.

Lalamp'a'an 1

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy ajâwâb pètanya è bâbâ panèka!

1. Aḍu ana' kènga'ana ongghu atè artèna
2. Sadhâjâna pangrajâ kodhu ngaonèngè ponapa sè èkaparlo, èkabhuto
3. Tèngka jhujhur mènangka tèngka
4. Manabi ratona aropa manossa, tantona ra"yattèpon
5. Manabi ratona aropa nyarowan, masthèna ra"yattèpon

Lalamp'a'an 2

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè papaḍânanna ca'-oca' è bâbâ panèka!

1. maksottèpon
2. èkaparlo
3. maghâsarèna
4. ghâncaran
5. akadhi

Lalampa'an 3

Èyatorè karembhâk sareng ghâlimpo'na ka'angghuy nyarè tor ajhârbâ'âghi sabâbbhâ sareng Pangghibhâddhâ!

Kadhiponapa carana ngobâ syair tembhâng dâ" ghâncaran ? Èdâlen èlmo bhâsa ngobâ syair tembhâng otabâ puisi dâ" ghâncaran (prosa= ind) èsebbhut memparafrasekan=Ind. Maksottèpon èngghi panèka syair tembhâng sè asallèpon kodhu atoro" dâ" atoran carana nyerrat syair tembhâng, akadhi kodhu atoro" bâdâna ghuru sowara, ghuru laghu, paddhâ anḍheghghân sareng salaèna, manabi èyobâ dâ" ghâncaran ta" mabi polè atoro" dâ" atoran ghâpanèka. Mala samangkèn atoro" dâ" atoran bâdâna ghâncaran kalabân ta" ngobâ dâ" makna/ artè sè èghânḍhu" è dâlem syair tembhâng ghâpanèka.

Sabellunna *Memparafrasekan* otabâ ngobâ syair tembhâng dâ" ka ghâncaran, èyatorè sampèyan èmodhi polè ponapa sè èmaksot sareng ghâncaran (prosa). Ghâncaran (prosa) èngghi panèka karangan (karangan bebas) sè ampon ta" marlowaghi ca"-oca" èndhâ akadhi sè bâdâ è dâlem tembhâng, namong aghuna" aghi ca"-oca" sè langkong majjhâ, ghâmpang èkangartè sareng paramaos.

Kadhiponapa carana ngobâ syair tembhâng dâ" ka ghâncaran ? Bâdâ pan-saponapan cara otabâ onḍhâghân sè kodhu èlampa" aghi èyantarana èngghi panèka :

1. Maos kalabân jhârna" syair tembhâng sè bhâkal èyobâ dâ" ghâncaran, kantos sampèyan lerres-lerres ngartè dâ" maksottèpon èssèna syair tembhâng ghâpanèka.

Polana

Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka

2. Talèktèghi jhughâ ca"-oca" sè ta" èkangartè sè bâdâ è syair tembhâng ghâpanèka, akadhi oca" parlambhâng/ kèyas, parèbhâsan, otabâ ca"-oca" sè aghânḍhu" maksot laèna.

Polana

Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka

3. Cathet manabi bâḍâ ca''-oca'' otabâ okara sè sangajâ èpaèlanga. Biyasana ca''-oca'' otabâ okara sè bhâkal èpaèlanga ghâpanèka èghântèya sareng oca'' otabâ okara sè langkong majjhâ otabâ oca'' / okara sè langkong ghâmpang èkangartè, namong ta'' ngobâ artè ḍâri artè asalla.

Polana

Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka

4. Manabi ampon èkaghâli sadhâjâna, èyatorè sampèyan obâ syair tembhâng ghâpanèka ḍâ'' ka ghâncaran, kalabân cara nyarèta''aghi polè ponapa sè èkaonèngè sampèyan maksot otabâ artè sè bâḍâ è syair tembhâng ghâpanèka .

Conto: Syair tembhâng Maskumambang.

Mon nyarowan ratona bânne ngè-rèngè, Masthèna nyarowan,

Tao sè èkabhutowè, Bi'' ana'' maghâsarèna.

Polana

Pangghibhâddhâ manabi ta' sapanèka

Eyatore cathet ca'-oca' se parlo otaba se malarat sareng artena menorot sampeyan! Nyoppre artena lerres, eyatore sambhi mokka' Kamus Bhasa Madhura.

Ca'-oca' sè Malarat

1. Komalancang	= cangkolang, cang-malancang
2. Mapolong	= makompol
3. Pèyara	= rabât, ajhum, perghi
4. Malar	= anggher
5. Tegghuḍhân	= panoḍhân, panonton
6. Bhuto	= parlo
7. Cocok	= teppâ'', salpâ'', bendher
8. Nodhuwâghi	= nerrangngaghi
9. Jhâman feodâl	= jhâman jhâjhâ''ân
10. Sorop	= teppa'',cocok

Refleksi

Èyatorè èssè'è tabel è bâbâ panèka kalabân ngakorraghi pa-ponapa sè ampon sampèyan kobâsanè. Èssè'è kalabân aparèng tanḍhâ pacal (✓).

Sè Ampon Èyajhâri	Ampon Ngobâsnè	Ghi' Parlo Ajhâr
1. Artèna bhân-sabbhân tembhâng macapat		
2. Bâtegghâ tembhâng macapat		
3. Mètong bânnya'na ghâttra tembhâng macapat		
4. Nyarè ghuru laghu tembhâng macapat		
5. Atoranna tembhâng macapat		
6. Ama'naè tembhâng macapat		

ASESMEN Sumatif 6

A. Èyatorè èssè'è pètanya è bâbâ panèka kalabân aparèngi tanḍhâ lang-kalèng (X)
è jâwâbhân sè palèng lerres!

1. Tembhâng macapat sè kappra èlampâ" aghi è Madhurâ bâḍâ ... macem tembhâng.
 - a. 6
 - b. 7
 - c. 8
 - d. 9
2. Tembhâng Madhura ghâpanèka bânnya" aghânḍhu"
 - a. carèta loco
 - b. dhungngèng
 - c. mamaca
 - d. bâburughân beccè" otabâ tolaḍhâ.
3. Sè èmaksod mamaca èngghi panèka
 - a. maca tembhâng
 - b. kalongèdhân maca
 - c. pamaosan carèta beccè" otabâ tolaḍhâ sè è tembhângngaghi.
 - d. adhungngèng
4. Bâkto tembhâng è maos, bâḍâ sè ètoro"è
 - a. solèng
 - b. saronèn
 - c. tabbhuwân ghenḍḍhing otabâ solèng
 - d. musik

5. Macemma tembhâng sê bâdâ è Madhurâ èngghi panèka
- tembhâng kènè" bân tembhâng raja
 - tembhâng kènè" bâng tembhâng tengnga"an
 - tembhâng kènè", tembhâng tengnga"an bân tembhâng salisir
 - tembhâng macapat bân tembhâng salisir
6. Sê èmaksod ghâttra dâlem tembhâng èngghi panèka
- ambuna oeèng nembh!ng ka"angghuy èma"naè
 - bânnya"na bhiri neng è tembhâng
 - bânnya"na ghuru bilangan dlem tembhâng
 - ambuna tembhâng.
7. Ka"angghuy bisa alghuwâghi tembhâng bisa kalabân cara
- aghuna"aghi notasi
 - nèrowè orèng sê pèter nembhâng
 - aghuna"aghi notaso otabâ nèrowè orèng sê pèter nembhâng
 - pa bhânjhur maca tembhâng
8. Notasi sê kappra èghuna"aghi dâlem tembhâng èngghi panèka
- norasi sari swara
 - notasi kepatihan
 - notasi sari swara bâm notasi kepatihan paḍâ èghuna"aghi
 - aghuna"aghi notasi balo".
9. Sowara otabâ laras sê bâdâ è tabbhuwân ghenḍhing èngghi panèka
- laras salèndro
 - laras pèlok
 - laeas salèndro bân laras pèlok
 - laras bhem

10. Sè èmaksod paddhâ anḍhegghân ḍâlem tembhâng èngghi panèka

- a. bhâris/bhiri
- b. bhiri/bhiri otabâ ghâttra
- c. bâḍâ 4 kantos 9 ghâttra
- d. bâḍâ 4 ghâttra

B. Jâwâb pètnya è bâbâ panèka kalabân jhârna'

- 1. Aponapa bâkto orèng nembhâng parlo bâḍâna tokang tegghes?
- 2. Ponapa maksoddhâ orèng nembhâng langkong saè manabi ètoro"è solèng otabâ tabbhuwân ghenḍhing?
- 3. Aponapa tembhâng macapat langkong saè aghuna"aghi notasi kepatihan?
- 4. Aponapa tembhâng macapat Madhurâ parlo èyajhârraghi mongghu ḍâ" ka ngangodâdhân Madhurâ?
- 5.

Daftar Pustaka

- Asmoro, Wirjo. 1952. *Panyeddha'*. Jakarta: Kementrian P.P. & K.R.I. Dinas Pendidikan dan Kebudayaan.
- Dinas Pendidikan Provinsi Jawa Timur. 2022. *Capaian Pembelajaran Bahasa Daerah pada Kurikulum Merdeka Tingkat SD, SMP, SMA, SMK dan SLB*.
- Departemen Pendidikan Nasional Pusat Bahasa. 2008. *Ejaan Bahasa Madura yang Disempurnakan*. Sidoarjo: Balai Bahasa Provinsi Jawa Timur.
- Effendy, Moh. Hafid. 2015. *Pramasastra Bahasa Madura: Tata Bahasa Madura*. STAIN Pamekasan Press.
- Kementrian Pendidikan Nasional. 2011. *Hasil Keputusan Konsinyasi Revisi EYD Bahasa Madura Tahun 2004*. Surabaya: Balai Bahasa Surabaya.
- Moedani. 1948. *Tanodhan. Jilid 1–4*. Betawi: Kanjeng Supermen.
- Molen, S. Van Der. 1948. *Ondar. Jilid 1–2*. Betawi: J.B. Wolters Groningen.
- Moestadji, Moh. Brotoasmoro. 1983. *Kè' Lèsap; Pendekar Kamardhika'an E Polo Madhura*. Surabaya: Paramita.
- Muakmam. 2015. *Ejhâ'an Bhâsa Madhurâ 2004 dan Carakan Madhurâ*. Surabaya: Karunia.
- Prawirokoesoemo, R. 1952. *Ajalan Dibi'. Jilid 1–2*. Jakarta: W. Verslups.
- Sastrodiwirjo, Oemar. 2008. *Tembhâng Macapat Madhurâ*. Surabaya: Karunia.
- Tajib, M. 1986. *Malathè Sato'or*. Surabaya: Karunia.
- _____. 1985. *Banjur Maca. Jilid 1–2*. Surabaya: Bintang.
- Tim Nabara. 1990-1994. *Bulletin Konkonan Nomor 1–40*. Sumenep: Tim
- Tim Pembina Bahasa Madura. 1992. *Pamertè Bhâsa Madhurâ; Lèbur Maca*. Kandeptdikbud:Sumenep.
- Nabara. Wingjoamidarmo, Mas. 1913. *Tjarakenan 1–2*. Semarang: Drukkerijen Boekhandel.
- Wirjoasmoro, M. dan M. Saleh Trunodjojo. 1952. *Basa Madura Umum. Jilid 1–2*. Yogyakarta: U.P. Indonesia.
- Yayasan Pakem Maddhu. 2021. *Bulletin Kapèng 55*. Pamekasan
- _____. 2022. *Bulletin Kapèng 56*. Pamekasan

CATATAN

Lined writing area with horizontal lines.